

NAAMIOITA

TOINEN SÄRJA

KUSTANNUS-
OSAKEYHTIÖ
OTAVA
HELSINKI

EINO LEINO

NAAMIOITA

TOINEN SARJA

EINO LEINO

on ennen julaissut:

Maaliskuun lauluja	—: 50
Tarina suuresta tammesta y. m. runoja	1: 50
Yökehrääjä. Runoja	2: 50
Sata ja yksi laulua	2: 50
Tuonelan joutsen. Näytelmäruno	1: 25
Ajan aalloilta. Runoja	1: 75
Hiihtäjän virsiä	—: 75
Sota valosta. 5-näytöksinen näytelmä	3: 50
Johan Wilhelm. 3-näytöksinen näytelmä	2: 50
Pyhä kevät. Runoja	2: 50
Kivesjärveläiset. Kertomaruno	2: 50
Kangastuksia. Runoja	2: 50
Päiväperhoja. Pieniä tarinoita	2: —
Helkavirsiä	2: 50
Kaunosielu. Kuvaus	1: 75
Simo Hurtta, I. Runoja Ison vihan ajoilta	1: 50
Talvi-yö. Runoja	1: 75
Päivä Helsingissä. Pilakuva	1: 85
Naamioita, I. Näytelmiä	3: 25
Runokirja. Valikoima tekijän laulurunoudesta	3: 50
” ” ” ” ” koruk.	4: 75
Tuomas Vitikka. Romaani	3: —
Jaana Rönty. Romaani	3: —
<hr/>	
Suomalainen näyttämötaide 19 ⁹ /402	2: —
<hr/>	

EINO LEINO

NAAMIOITA

TOINEN SARJA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Esittämislupa on tekijältä pyydettävä.

HELSINGISSÄ 1907

HELSINGIN UUSI KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

SISÄLLYS.

	Siv.
Melankolia, 1-näytöksinen vuoropuhelu	1
Lalli, 4-näytöksinen näytelmä	33
Niniven lapset, 3-näytöksinen satunäytelmä	147

MELANKOLIA
VUOROPUHELU

Näyttämö esittää kapeata parveketta, joka jatkuu kummallekin taholle kulissemiin. Näkyy ainoastaan takaseinän kyynäränkorkuinen hirsikerta, josta ylöspäin vankoista hongista veistetyt pylväät. Takaseinän keskikohdalla suorakaiteen muotoinen pieni ulkoparveke, porrasta ylempänä alinäyttämöä. Puiset lavitsat kiertävät koko takaseinää ja ulkoparveketta. Taustana meri.

HENKILÖT:

MIES.

NAINEN.

YSTÄVÄ.

Paikka: huvila meren rannalla. Aika: nykyinen.

Mies istuu ulkoparvekkeella, pää kyynärpään varassa ja katsoo merelle. Ystävä seisoo hiukan taempana oikealla. Meri heleä ja kirkas. Iltapäivä-valaistus.

Ystävä.

Kaunis kahden muistella mennehiä.

Mies.

Ihanin sen, joka elää itsekseen.

Ystävä.

Monet kohtalot on antanut elämä meille.

Mies.

Olemme yhdessä monta kovaa kokeneet.

Ystävä.

Mutta myöskin monta hetkeä hilpeää.

Mies.

Niitä ihminen mieluimmin muisteleekin.

(Vaitiolo).

Ystävä.

Menneet ovat iloiset poika-ajat.

Mies.

Myös miehiltä hapsot ohimoilla harmenneet.

Ystävä.

Astuu ankarana eteemme elämän vakavuus.

Mies.

Kiveä kovempina myös tuonen totisuus.

(Vaitiolo. Mies nousee ja ojentaa kätensä ääneti ystävälleen. Etenee sitten alanäyttämön portaan kohdalle. Ystävä seuraa häntä, jääden taemmaksi).

Ystävä.

Vuorta viettävää polku alaspäin poimettelee.

Mies.

Polun päässä tupa harmaja haamoittaa.

Ystävä.

Päivä painuu tuvan tuolle puolen.

Mies.

Lankee ilta ijäinen ikkunalle.

Ystävä.

Alla akkunan kuusi kohisee.

Mies.

Mies yksinäinen kuusta kuuntelee.

Ystävä.

Painaa polviin kyynärpänsä.

Mies.

Käsin kaksin kulmaluita puristaa.

Ystävä.

Tuntee autioksi elämänsä.

Mies.

Työnsä, toimintansa turhaakin turhemmaksi.

Ystävä.

Turhan tautta hän on pyrkinyt, tavoitellut.

Mies.

Turhan tautta rientänyt rikoksiin.

Ystävä.

Nyt syyt sydäntä kiertelevät.

Mies.

Ahdistuksesta povi paatunut pakahtuu.

Ystävä.

Eikä lakkaa kuusi korkea kohisemasta.

Mies.

Eikä ole hänellä yhtään ystävää.

(Vaitiolo)

Ystävä.

Se oli kuolon kuorolaulu.

Mies.

Elämän valkamasta virsi viritetty.

(Molemmat jäävät totisina eteensä tuijottamaan. Nainen tulee vasemmalta, vitkaan ja väsyneesti. Vaitiolo).

Nainen.

Mitä haastelitte keskenänne?

Mies.

Sanoja haihtuvia.

Nainen.

Miksi nyt vaikenitte?

Ystävä.

Muinaisia muistelimme.

Nainen.

Kerran kasvoitte kaunihisti?

Mies.

Toisin silloin punersi pilvi.

Nainen.

Ennen ylenitte ystävinä?

Ystävä.

Toisin silloin sinersi meri.

Nainen.

Elämä erotti teidät?

Mies.

Kohotti kuohut korkeat välillemme.

Nainen.

Nyt olette kuitenkin yhtyneet?

Ystävä.

Hetki kiitävä, kultahinen!

Nainen.

Käyvät tiet kahtahanne?

Mies.

Kahtahanne myös työt ja ajatukset.

Nainen.

Ei ymmärrä ystävä ystävänsä?

Ystävä.

Tuskin enää tunnemme toisiamme.

Nainen.

Niin käy kaikkien kuolevaisten.

Mies.

Niin vaatii vaskinen välttämättömyys.

(Mies ylänäyttämöllä kääntyy jälleen merta katsomaan. Ystävä tulee alanäyttämölle oikealle. Molemmat ovat syvästi liikutettuja. Nainen on istunut vasemmalle. Pitkä vaihtelo).

Ystävä

(ottaen askeleen eteenpäin).

Pelkään, että aika kiiruhtaa.

Nainen.

Oletko kytketty ajan akseliin?

Ystävä.

Kuulen korskuvan ajan hevosien.

Nainen.

Aiotko kilpaella ajan orhien kanssa?

Ystävä.

Aion istua ajan valjakkoon.

Nainen.

Etkö vieri siinä, kussa kulkenetkin?

Ystävä.

Tunnen istuvani tien ohessa.

Nainen.

Etkö tunne kukkasia kaitsevasi?

Ystävä.

Valtamaantiellä vaunut jyrisevät.

Nainen.

Anna niiden ajaa ohitsesi!

Ystävä.

Hetket hiekkana päälle helisevät.

Nainen.

Tieltä poikkea, löydät metsäpolun.

Ystävä.

Minne piilen mieleni levottomuutta.

Nainen.

Suotta syytät siis ajan rientämistä.

(Vaitiolo).

Ystävä.

Myönnän: on syy kiireen itsessäni.

Nainen.

Mikä murhe mieltäsi kiiruhtaa?

Ystävä.

Entä noutaisi ilo nopsajalka?

Nainen.

Harvoin kuolevaista riemu riennättää.

(Nainen on noussut. Mies tuijottaa yhä edelleen merelle. Lyhyt vaitiolo).

Mies

(kääntymättä).

Ilojansa ihmislapsi ajaa.

Nainen.

Siksi huolet häntä heittelevät.

Ystävä.

Murtaa, sortaa kaikki kahleet tieltään.

Nainen.

Siksi häntä raastavat raivottaret.

Mies.

Tavoittaa hän taivaan vempeleitä.

Nainen.

Korpilouhikkoihin kompastuu.

Ystävä.

Nousee, rientää, joutuu, juoksee, ähkyä.

Nainen.

Putoo maahan niinkuin mykkä kivi.

Mies

(kääntyen).

Tuo on elon arpa.

Nainen.

Niin on säännyt sallima ihmis-osan.

(Vaitiolo. Mies tulee alanäyttämölle ja pysähtyy sen keskikohdalle. Ystävä astuu askeleen eteenpäin ja ojentaa kätensä hänelle.)

Ystävä.

Kuitenkin on minun nyt lähdeittävä.

Mies.

Etkö ole täällä onnellinen?

Ystävä.

Halajan hurmausta suurimpaa.

Mies.

Käyt kohti korkeampaa kärsimystä.

Ystävä.

Ilo on surulla ostettava.

Mies.

Mitä aiot uhrata onnellesesi?

Ystävä.

Kaikki uhraan.

(Vaitiolo).

Mies

(terävästi).

Et vähää anna.

Ystävä.

Ei riitä vähempi.

Mies.

Onko niin rikas riemusi?

Ystävä.

On niin suuri surunikin.

Mies

(päättään nyökkäyttäen).

Silloin on se kuolema.

Ystävä.

On tie tuonen tietä ankarampi.

Mies.

Koston kova polku siis?

Ystävä.

Aion elää edestä suuren ajatuksen.

(Katsovat toisiinsa. Mies kääntyy ja menee hitaasti vasemmalle. Nainen on kohonnut ulkoparvekkeelle ja seuraa jännitettynä keskustelua.)

Nainen.

Tahdot taistella järkkymättä?

Ystävä.

Tahdon kaikki tieltäni musertaa.

Nainen.

Entä itse kaadut kalpeana?

Ystävä.

Seisoo vakaumukseni vaskipatsas.

(Vaitiolo).

Nainen

(helähtävällä äänellä).

On korkea kunniasi.

Ystävä.

Mutta on se myös muiden murheella ostettava.

Nainen.

Muutko uhraat iloksi itsellesi?

Ystävä.

Koska on kunniani kunnia tuhansien.

Nainen.

Entä eivät hullut huoli siitä?

Ystävä.

Silloin saavat he sen vasten tahtoaan.

Nainen.

Mitä aiot antaa heille?

Ystävä.

Kuvan miehestä, joka ei tinkinyt milloinkaan.

(Vaitiolo. Ystävä seisoo oikealla etualalla, käsivarret ristissä rinnan yli, suu ylepässä hymyssä. Nainen tulee hänen eteensä ja katsoo häntä rukoilevasti silmiin.)

Nainen.

Eikö isää sinulla harmajaa?

Ystävä.

Manan maantietä taatto hoippukoon!

Nainen.

Eikö äitiä sinulla itkevää?

Ystävä.

Kuolon lankoja äiti kehrätköön!

Nainen.

Eikö veljeä sinulla verevää?

Ystävä.

Surman veräjille veikko vieriköön!

Nainen.

Eikö siskoa sinulla siveää?

Ystävä.

Kalman sulhoja sisko kaulatkoon!

Nainen.

Entä, onko sinulla vaimo valio?

Ystävä

(tuskallisesti).

Lie lempeälle tupa tuonelassa.

(Vaitiolo. Nainen katsoo häneen, horjahtaa taapäin ja päästää huudon, pitkän ja terävän kuin väkipuukko. Mies rientää esiin vasemmalta.)

Mies.

Miksi kirkaiset kamalasti?

Nainen.

Siinä syypää!

(Osoittaa ystävää sormellaan.)

Mies.

Miksi ystävääni sanot syylliseksi?

Ystävä.

Lienee hän säikähtänyt sanojani.

Nainen.

Hän on ansainnut kuolemanrangaistuksen!

Mies.

Mitä on tapahtunut?

Nainen.

Katso, pattoinen kalpenee!

Mies.

En tiedä, mistä syytät häntä.

Ystävä.

Sallitko, että selitän sinulle asian?

Nainen.

Tuo mies ei koskaan voi olla sinun ystäväsi!

Mies.

Kuitenkin on hän niistä parhain.

Nainen.

Hän kaikki surmaa!

Mies.

Mitä hän surmaa?

Ystävä.

Kohta tehdään minut murhamieheksi.

(Poistuu kumartaen oikealle. Nainen vaipuu väsyneenä lavitsalle. Mies tukee häntä. Pitkä vaitiolo.)

Nainen.

Minä näin hänen sydämeensä.

Mies.

Siellä ei ole muuta kuin hyvää.

Nainen.

Siellä on tyhjää ja autiota: ei mikään lintu laula siellä.

Mies.

Siellä laulavat suuret ajatukset.

Nainen.

Hän on yö ääretön ja kolkko: ei mikään tähti tuiki siellä.

Mies.

Siellä siintävät ikuiset ihanteet.

Nainen.

Hukka ulvoo hänen huuliltaan: jääkentät kimmeltävät hänen sanoistansa.

Mies.

Niin kimmeltävät sydämet sankarien.

Nainen.

Hän on haamu tuonelasta: hän ei voi itkeä eikä hymyillä.

Mies.

Hän on tilinsä tehnyt.

Nainen
(väristen).

Olen nähnyt kuoleman majesteetin.

Mies.

Varmaan olet nähnyt suuren suvereenin.

Nainen.

Lienee hän ruhtinas rautakauden.

Mies.

Hän on kruunupää elämän erämaassa.

(Vaitiolo. Nainen on noussut ja tullut mietteissään vasemmalle etualle. Mies taempana keskinäyttämöllä.)

Nainen
(äkkiä ja päättävästi).

Hän ei ole ihminen.

Mies.

Hänessä ei ole mitään heikkoa.

(Lyhyt vaitiolo. Nainen kääntyy ja katsoo uhaten miehensä).

Nainen.

Sanotko sitä inhimilliseksi?

Mies.

Se lienee sitä.

Nainen.

Mikä sitten on meissä jumalallista?

Mies.

Hyve lienee sitä.

(Nainen purskahtaa helisevään nauruun. Mies tyynenä ja hiljaisena paikallaan. Vaitiolo.)

Nainen.

Mitä sanot sinä hyveeksi?

Mies.

Velvollisuutensa täyttämistä.

(Katsoo naista lujasti silmiin. Nainen ei kestä hänen katsettaan. Lyhyt vaitiolo.)

Nainen

(vältellen).

On paljon hyveitä.

Mies.

On myös monta velvollisuutta.

Nainen.

Ken kaikki täyttää?

Mies.

Ei kukaan enempää kuin yhden kerrallaan.

Nainen.

Entä jos kaksi kutsuu?

Mies.

On korkeampi valittava.

Nainen.

Jos kolme? Neljä? Viisi?

Mies.

On valittava kaikista korkein.

(Lyhyt vaihtelu.)

Nainen.

Mistä tunnet korkeimman?

Mies.

Siitä, mikä on vaikein.

Nainen.

Teetkö sen aina?

Mies.

Hän tekee.

Nainen.

Omalta osaltaan?

Mies.

Niin.

Nainen.

Kuka tekee sen sinun osaltasi?

Mies.

Minä. Joskus.

Nainen.

Mutta usein?

Mies.

Ei kukaan.

Nainen.

Mitä silloin tapahtuu?

Mies.

Silloin se jää useasti tekemättä.

(Nainen on mennyt oikealle, nojaa pylvääsen merelle tuijottaen. Mies vasemmalla katsoo suoraan eteensä. Vaitiolo).

Nainen

(päättään nyökkäyttäen).

Se on inhimillistä.

Mies.

Se on heikkoa.

(Lyhyt vaitiolo.)

Nainen.

Nuo ovat ystäväsi ajatuksia.

Mies.

Ne ovat kaikkien ihmisten ajatuksia.

Nainen.

Kuitenkin et ole aina noin puhunut.

Mies.

Ei ole aina ollut suuri ajatus talossani.

Nainen.

Eikö totta? Hän ahdistaa sinunkin sydäntäsi?

Mies.

Hän vaatii aina vaikeimman.

Nainen.

Myös omalta itseltään?

Mies.

Hän täyttää.

(Nousee hitaasti ulkoparvekkeelle. Nainen tulee mietteisään vasemmalle ja kääntyy. Valtiolo.)

Nainen

(äkisti).

Mikä on korkein?

Mies

(merelle tuijottaen).

Mikä milloinkin.

Nainen.

Mutta tavallisesti?

Mies.

Eiköhän kuolema.

Nainen.

Miksi niin päätät?

Mies.

Koska se vaatii vaikeimman uhrauksen.

(Vaitiolo.)

Nainen.

Mitä tulee sitten?

Mies.

En tiedä.

(Vaitiolo.)

Nainen.

Onko jumalia?

Mies.

Niin sanotaan.

(Vaitiolo.)

Nainen.

Mitä tekevät jumalat?

Mies.

En tiedä.

(Vaitiolo.)

Nainen.

Mitä tiedät siis?

Mies.

En mitään.

(Vaitiolo. Päivä laskee. Ulkoparvekkeen pylväät kimmeltävät sen säteissä. Alanäyttämö jää hämärämmäksi.)

Nainen.

Kaikki kaatuu, sortuu, särkyä, murtuu.

Mies

(kääntyen).

Pelkäätkö päivän laskemista?

Nainen.

Kehä hirmuinen pääsi ympärillä!

Mies.

Se on kaikkien kuolevaisten sädekehä.

Nainen.

Nyt se sammui.

Mies.

Niin sammuvat soihdut tietämisen.

Nainen.

Täytyy kaiketi sytyttää tulet?

Mies

(harvakseen).

Taikka täytyy tulla toimeen pimeässä.

(Vaitiolo. Nainen kohoaa ulkoparvekkeelle. Mies kietoo hiljaa käsivartensa hänen ympärilleen.)

Nainen.

Näetkö?

Mies.

Hänen purjeensa ulapalla pullistuvat.

Ystävän ääni
(näyttämön takana).

Hyvästi!

(Vaitiolo. Mies viittaa jäähyväisiksi. Nainen ottaa nenäliinansa ja heiluttaa sitä. Molemmat näkyvät syrjäkuvina vasten hämärtyvää merta.)

Nainen.

Hämärä lankeaa.

Mies.

Pois menee merehen päivä.

Esirippu.

LALLI

4-NÄYTÖKSINEN

HENKILÖT:

HENRIK PYHÄ, Suomen apostoli.

LALLI, talonpoika.

KERTTU, hänen vaimonsa.

SINIKKA, hänen tyttärensä.

INKO, metsänkävijä.

TUURA, kylänvanhin.

Paikka: Lallin tupa. Aika: 1158 j. Kr.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

Talvi-ilta. Päre palaa pihdissä, tuli takassa. Lalli oikealla pitkän pöydän päässä tahkoaa kirvestä. Kerttu karsinanpuolella väentää värttinätä. Vaitiolo.

Kerttu.

Lalli!

Lalli

(ei vastaa).

Kerttu

(kovemmin).

Tahtoisin kanssasi puhua, Lalli.

Lalli

(kärsimättömästi).

Puhu, puhu!

Kerttu

(sysää värttinänsä syrjään, nousee, kävelee poikki näyttämön ja istuu rahille pöydän toiselle puolen; painokkaasti:)

Tyttärestämme haastaa halaisin.

Lalli

Mitä hänestä?

Kerttu.

Hän viipyy kauan ulkona.

Lalli.

Kah, metsä on mieluisa hänelle.

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Minne luulet hänen menneen?

Lalli.

Kuulit, kun sanoi: läksi hiihtelemään kuutamoi-
sessa yössä.

Kerttu.

Katsomaan jänislankojaan?

Lalli.

Lie mennyt rihmojaan kokemaan.

(Lyhyt vaitiolo.)

Kerttu

(painokkaasti).

Paras olisi kenties, että itse kokisit rihmasi,
Lalli.

Lalli.

Sinikka tekee sen niin mielellään.

Kerttu.

Sen kyllä uskon. Mutta oletko tuuminut tuota, miksi hänestä nyt äkkiä on tullut niin innokas metsänkävijä.

Lalli.

Kah, ihana on kulkea illan kuutamolla.

Kerttu.

Luulet hänen erässä kulkevan? Kun ei itse sattuisi satimeen!

Lalli

(hymyillen hiljaa).

Isänsä tytär on Sinikka. Pitää herkät hiiren korvat. Välttää erämiesten ansapuut.

Kerttu.

Ansats kiertää, erämiestä ei kierrä.

Lalli

(katsoo häneen).

Tiedätkö jotakin?

Kerttu.

Tiedämpä, mitä tiedän. Kaksi varjoa vierekkäin kuutamoisilla hangilla hiihtelee.

Lalli

(hymähtäen).

Hiihtää tyttö kilpaa kuvajaisensa kanssa.

Kerttu.

Inko metsämies on hänen kerallaan. Toistaan huhuilevat he salojen siimeksessä.

Lalli.

Inko? — (Hymähtäen.) Hyvä, kun huhuilevat.

Kerttu.

Niin sanot sinä.

Lalli.

Mitäpä itse virkat?

Kerttu.

Inko? Mikä on Inko? Köyhä metsänkävijä, ilman peltoa, ilman niittua, vailla edes vakinaista elosijaa maailmassa. Hänellekö tyttären työntäisimme?

Lalli

(piloillaan).

Maasta ei kelpaa, taivaasta ei anneta.

Kerttu

(arvokkaasti).

Turun rikkaimmat kaupit Sinikan oikeat kosijat ovat.

Lalli

(kuten edellä).

Mutta kun ne eivät tule.

Kerttu

(alakuloisesti).

Eivät. — (Lyhyt vaitiolo.) Eiväthän ne tule, kun sinä et liiku missään. Kävisit kerran edes Koke-mäellä tyttöinesi.

Lalli.

Käythän sinä.

Kerttu.

Ei se ole saman veroista. — (Huokaa.) Mistäpä ne kosijatkaan meidät täältä korven keskeltä löytäisivät!

Lalli

(huoaten piloillaan).

Siinäpä se.

Kerttu.

Siksi pitäisi sinun toki vähän liikkua oman talosi takamaita ulompana. Elät kuin karhu pesässäsi.

Lalli.

Kun on pesä, näetkös.

Kerttu.

Onhan toisillakin, mutta käyvät ne sentään markkinoilla ja muualla.

Lalli

(vakavasti).

Näiden neljän seinän sisällä on minun maailmani.

Kerttu.

Maailmasi on käynyt ahtaaksi, Lalli.

Lalli

(hymähtäen).

Taikka kenties minä leveämmäksi.

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Sinä olet käynyt niin harvapuheiseksi viime aikoina.

Lalli.

Häh?

Kerttu.

Ja niin synkkämieliseksi. Tuskinhan enää päiväkausiin suutasi aukaiset.

Lalli.

En ole ennenkään ollut mikään kielenpieksäjä luonnoltani.

Kerttu.

Et. Mutta nyt näytät aivan mykistyneen.

Lalli.

Soitat sinä suuta minunkin sijastani.

Kerttu.

Lienenkö liaksi suupaltti minäkään! — (Vaitiolo.)
Kolkkona käyt sinä kotona, synkkänä korvessa . . .

Lalli

(jyrkästi).

Entä sitten? Eivätkö ole omat askeleeni?

Kerttu.

Ka, ka . . .

Lalli.

Milloin loppuu lappamisesi?

Kerttu

(loukkaantuneena).

Saatan kaiketi minä sen lopettaa. — (Vaitiolo.)
Mutta Sinikankin vuoksi, ajattelin . . .

Lalli.

Mikä hätä hänellä on?

Kerttu.

Ei hätä, eipä mikään. Mutta on minusta paha nähdä, miten hän pelkää ja kammoaa sinua.

Lalli.

Sinikka?

Kerttu.

Niin. Kohta hän ei tohdi liikahtaa edes sinun läsnäollessasi.

Lalli

(kiivaasti).

Se ei ole totta!

Kerttu.

Mitäs minulle äyskit! — Milloin lienet viimeksi häntä puhutellut?

Lalli

(ei vastaa).

Kerttu.

Siinä näet itse. Niin vähän sinä välität hänestä. — Ja nyt tahdot sinä näyttää hänet miehelle, joka...

Lalli.

Sen asian Sinikka itse päättäköön.

Kerttu.

Ja minä sanon, että vaikka hänet hukka perisi...

Lalli.

Ei sovi sutta sisälle manata.

Kerttu.

... niin Inko häntä ei ikinä saa!

Lalli.

St! Taitaa tulla tyttö!

Sinikka

(tulee arkana, posket pakkasesta punertavina, katsoen kummallekin kupeelleen; riisuu lakkinsa ja kintaansa, puhalttaa sormiinsa, vilkaisee isäänsä, taas äitiinsä ja pujahtaa sitten nopeasti värttinänsä ääreen karsinanpuolelle).

(Vaitiolo.)

Kerttu.

No, oliko käynyt rihmaan?

Sinikka

(säpsähtäen).

Rihmat? — (Hämillään.) Äiti, minä aivan unohdin ne.

Kerttu.

Eipähän se liene ensi kertaa tapahtunut.

Sinikka.

Ilta oli niin ihana...

Kerttu.

... ja veri niin vetävä!

Sinikka

(vaikenee ja painaa päänsä alas).

Kerttu.

Kovinpa poskesi palavatkin. Lienet lujastikin hiihtänyt?

Sinikka

(hiljaa).

Hiihdin.

Kerttu.

Kilpaa kuvajaisesi kanssa?

Sinikka.

Kuva —?

Kerttu.

Niin sitä isäsi arvelikin tässä.

Sinikka

(katsoo säpsähtäen isäänsä ja vaikenee).

Kerttu.

Siitä taitavat silmäsikin sädehtiä?

Sinikka

(viattomasti).

Niin, äiti, kuudan paistoi niin kauniisti . . .

Kerttu.

... ja varjo hiihti niin kovasti!

Sinikka.

Varjoko? — (Hämmentyen.) Niin, se — hiihti!

Kerttu.

Ja sai kiinni sinut?

Sinikka.

Saiko?

Kerttu.

Ja kääppäsi kättä sinulle?

Sinikka.

Kättä?

Kerttu.

Ja suikkasi suuta sinulle?

Sinikka

(vakaumuksella).

Ei, äiti.

Kerttu

(välinpitämättömästi).

Suu ei kulu suudellessa. — (Vaitiolo.) Ei, täytyy tästä lehmiläävässä käväistä.

(Nousee.)

Sinikka

(arasti).

Minä menen, äiti.

Kerttu.

Kun vaan ei sattuisi varjo vastaan?

Sinikka

(naivisti).

Eei.

Kerttu.

Taitaa olla paras, kun itse menen. Ei tiedä, mikä yökyöpeli sattuu kartanolla liikkumaan.

(Menee. Vaitiolo. Sinikka istuu allapäin värttinänsä ääressä. Lalli nousee ja lähestyy tytärtään.)

Lalli.

Onko totta, mitä äitisi sanoi minulle?

Sinikka.

Mitä?

Lalli

(värähtävällä äänellä).

Että sinä — — pelkää ja kammoat minua?

Sinikka.

Enhän minä pelkää sinua, isä.

Lalli.

Ei olisi ihme, jos välistä vähän pelkäisitkin. (Hymyilee väkinäisesti.) Taidan olla toisinaan sangeri totinen ja kummallinen.

Sinikka.

Tiedänhän, isä, että sinulla on suruja.

Lalli.

Minulla? — (Jyrkästi.) Kuka sitä sanoo?

Sinikka

(hämmentyen).

Ei kukaan.

Lalli

(päättään nyökkäyttäen).

Inko on sanonut sitä. — (Vaitiolo.) Rakastatko Inkoa?

Sinikka.

Isä!

(Kätkee kasvot käsiinsä.)

Lalli.

Hyvä mies on Inko. — (Hymähtäen.) Mutta äitisi sanoo, että hänellä ei ole taloa.

Sinikka.

Hän aikookin muuttaa pois, kauas täältä, salojen hämärään.

Lalli.

Ja sinä tahdot seurata häntä?

Sinikka

(hiljaa).

Niin.

Lalli

(ikäänkuin itsekseen).

Kauas . . . korpeen . . . pois pahoista ihmisistä.

Sinikka.

Sanoitko jotakin isä?

Lalli.

En mitään. — Milloin tulee hän sinua pyytämään?

Sinikka

(arasti).

Hän — — lupasi tulla — — tänään.

Lalli.

Nyt? Heti?

Sinikka.

Niin. — (Hiljaa.) Surettaako se sinua, isä?

Lalli

(kamppailen liikutuksensa kera).

Minua? Mitäs minusta! — Hän on tervetullut minun kattoni alle.

(Vaitiolo. Lalli palajaa entiselle paikalleen ja ryhtyy jälleen kirvestään tahkoamaan; unohtuu miettimään ja painaa pään käsiinsä.)

Sinikka

(lähestyen häntä).

Itketkö, isä?

Lalli

(kohottaen kasvonsa, joissa suurin tuska kuvastuu).

Nyt katkesi viimeinen vihanta heinä minun mielestäni!

Kerttu

(tulee takaisin ja istuu entiselle paikalleen karsinanpuolelle).

Sinikka

(palajaa takaisin värttinänsä ääreen).

(Vaitiolo).

Lalli.

Noh, näkyikö kyöpeleitä?

Kerttu

(välinpitämättömästi).

Inko tuolla vaan tuntui suksiaan kolistelevan.

(Vaiiolo.)

Inko

(tulee, jousi ja nuolikontti selässään, lintupari kädessään).

Rauha taloon.

Lalli.

Terve tulijalle. — Saloilta matka käy?

Inko.

Tulen Teljän kaupungista. Ammuin kuitenkin metsoparin tullessani, tuomisiksi ehtoisan emännän.

Kerttu
(ynseästi).

Ei ole riistan puute tässä talossa.

Inko
(hyvänsävyisesti).

Kyllä tiedetään, että aitat ovat laajat Lallolassa. Mutta lisänä rikka rokassa, sanoo sananlasku.

Kerttu.

Ja rohkea rokan syö, arvelet sinä? (Sivukatseella Sinikkaan.) Mutta luulenpa, että saat kuin saatkin siinä suhteessa nuolla näppiäsi.

Inko
(heittää linnut ovensuuhun).

Lahja on lahja köyhänkin miehen.

Kerttu.

Siksi kiitänkin sinua — kihloistasi!

Lalli.

Kissa kiitoksella elää. — (Iskien silmää Sinikalle.) Eikähän Inko niillä asioilla liiku. Minä takaan hänet.

Kerttu

(mutisten).

Taitaa olla siinä Tuppurainen Tappuraisella takausmiehenä.

(Nousee ja korjaa linnut.)

Lalli.

Saata kuitenkin haarikka käteen metsänkävijän.
— Kah, mitä taivastelet, eukko!

Kerttu

(menee eteiseen, laskee olutta tynnyristä ja tarjoaa tuopin ynseästi Ingolle.)

Juo, vaikka syömisen tarpeessa sinä enemmän lienet.

Inko

(nauraen).

Hyvä vasikka elää juomallakin.

(Juo ja tarjoaa haarikan takaisin.)

Kerttu.

Kovin näytät kuitenkin nälänkuoliolta. Milloin lienet viimeksi maistanut jumalan jyvää?

Sinikka

(hiljaa).

Äiti!

Inko.

Mistä sen päätät?

Kerttu.

Suusta syöneen tuntee, ihosta ilman istuneen.

(Vaitiolo. Kerttu palajaa takaisin karsinanpuolelle. Inko, jonka silmät etsivät Sinikkaa, jää epäröiden ovensuuhun seitomaan.)

Lalli.

Paina puuta!

Inko.

Enpä tiedä, — — taitaisi pitää tästä kotimajalle

Lalli.

Kah, ethän tulta lainaamassa liene? — Istu!

Inko

(riisuu jousensa ja nuolikonttinsa sekä istuu rahille pöydän toiselle puolen).

(Vaitiolo.)

Lalli.

Mitä Teljässä teit?

Inko.

Kauppaa kävelin. Oli tullut sinne turkkisaksa Tallinnasta.

Lalli.

Hyvässäkö oli hinnassa metsän vilja?

Inko.

Sainhan kalua kaikenlaista. — (Vaitiolo.) Sinä kirvestä tahkoat?

Lalli.

Pyhät kiiluvat tähdet taivaalla. On aika mesi-kämminen kaatoon mennäkseni.

Inko.

Eikö keihäs kättä pitempi liene?

Lalli.

Varmempi on kirves vyössä. — (Vaitiolo.) Mitä muuta kuulit matkaltasi?

Inko.

Yhtätoista kaikenmoista. Oli sentään kumma suurin kumma.

Lalli.

Mikä?

Inko.

Kuului pyhä mies Turusta tulleen ja opettavan kansaa Kokemäen Ylitarossa.

Kerttu

(vilkkaasti).

Lie ollut sama, joka kansan Kupittaalla kastoi?

Inko.

Sama lie ollut. Henrikiksi ne sitä nimittivät.

Lalli.

Et käynyt kuulemassa miestä?

Inko.

Mitäpä minä hänestä! — Ja olihan tuo luvannut täälläpäinkin pistäytyä.

Lalli.

Vai oli.

(Vaitiolo.)

Inko.

Ei se kenellekään kuulu paha tekevän, joka itsensä vain kastaa antaa ja ne uudet luvut päänsä päällä lukea. Mutta muuten suuttuu ja uhkaa Ristin soturit perästään lähettää.

Lalli.

Vai uhkaa.

(Vaitiolo.)

Inko.

Sinua ei kastettu Kupittaalla?

Lalli.

Ei.

Inko.

Et tainnut olla koko tienoillakaan?

Lalli.

En.

Inko.

Vaikka kävi arpakapula?

Lalli

(harvakseen).

Minä olen rauhan mies. Elän parhaiten omalla turpeellani.

(Vaitiolo.)

Inko.

Minä siellä olin.

Lalli.

Missä?

Inko.

Tasapäässä taistelossa. Toki pakoon pääsin.

Lalli

(hymähtäen).

Kiitä kinttujasi! — (Ylenkatseellisesti.) Olihan siellä eukkokin.

Inko.

Mielitty?

Lalli

(kuten edellä).

Kerttu sen nimi nyt kuuluu olevan. Kävi näet saamassa kylmän kylvyn.

Inko

(nauraen).

Oikeinko umpisukkulassa?

Lalli.

Miten lie käytetty. Mutta Ristin mieheen se nyt sanoo uskovansa.

Kerttu.

Ka, enhän minä tuohon nyt niin täytisesti usko-
kaan, mutta kun tuli mennyksi niille Ukon juh-
lille . . .

Lalli.

Mitäs menit!

Kerttu.

Kävi aika pitkäksi korven keskellä. Ja joskushan
tuon pitää Sinikankin päästä nuorten kisoihin.

Inko.

Missäs kukka, jos ei karkeloissa.

(Nousee ja lähestyy Sinikkaa.)

Lalli.

Taisipa siellä emäntäkin pyörähdellä.

Kerttu.

Sinikka siellä enemmän pyöri. — (Tarkoituksella.)
Ja olisi kosijoita ollut vaikka kymmenen joka sor-
men päässä!

Inko

(Sinikalle).

Ei vienyt sinua vainolainen?

Sinikka.

Ei.

Lalli
(hymähtäen).

Eivät näet immestä huolineet. -- Hunnullisen ennen huolivat Ristin miehet.

Kerttu.

Sinikka pääsi pakoon.

Lalli.

Olisit kaiketi sieltä itsekin päässyt, jos olisi mieli mennä ollut.

Kerttu.

Oli hyvinkin mieli. Mutta kun seiso siellä niin paljon rautapukuisia ritareita ja niiden kypärät kiilsivät . . .

Lalli.

Niin sinä niinkuin harakka sitä kohti!

Kerttu
(haaveellisesti).

Ja papit kulkivat pitkissä paidoissaan, joihin oli monta kaunista koru-ommelta kirjaeltu . . . Ja veisattiin, ja laulettiin, ja tuprusi suloinen savu sieraimiin, ja se pyhä mies saarnasi niin kauniisti . . .

Lalli.

Niin sinä töllöttämään niinkuin lehmä uutta konttia!

Kerttu.

Ka, kun sen silmät tuikkivat niinkuin kaksi tähteä taivaalla ja oudot sanat solisivat niinkuin hopeavirta hänen huuliltaan. (Haaveellisesti.) Ja sen ääni helisi . . .

Lalli

(matkien häntä).

Ja sen kieli kilisi ja sen parta järisi!

Kerttu.

Ja sitten ne valoivat kylmällä vedellä minut.

Lalli

(jupisten).

Mahtoivat paremmin valaa.

Kerttu.

Ja kasteessa minä sain nimen Kerttu. — (Haaveellisesti.) Mutta kyllä se oli ihanaa . . .

Inko

(nauraen).

Vesi on vanhin voitehista.

Lalli.

Kauanko tuo sitten kannantavesi kaivossa pysynee. Mutta kyllä tuo eukko on ollut siitä asti aivan kuin hassastunut. Eihän se enää muusta puhuisikaan kuin siitä Ristin miehestä. Unissaankin se . . .

Kerttu.

Ole hupsimatta!

Lalli.

... unissaankin se kääntelee ja vääntelee ja suhkaa ja sopottaa, niin että luulisi sen tuhannen takkiaista kimpussa olevan. Tokko tuosta enää kunnan ihmistä tulleekaan!

Inko

(on aina välillä kuiskutellut Sinikan kanssa).

Onpa siinä ihmistä tarpeeksi.

Lalli.

Eukkoa liiatenkin!

Inko

(hymyillen).

Näkyä kaivolta kotiin tämän talon emäntä.

Kerttu.

Näkyä, kenelle näytetään.

Lalli.

Mene sinne! Saat sieltä sanan sanasta ja kaksi paraasta.

Kerttu.

Eipä istu nyt tuppisuuna tämänkään talon isäntä. Sanat jokena juoksevat. Jos rahan jokaiselta saisin, niin enpä pieksäisi tässä minäkään kieltä penningittä.

Lalli.

Pennit sinusta on maksettu ja kalliit lunnaat lunastettu, mutta niin tuntuvat menneen kuin kankkusen kaivoon nekin rahat.

Inko
(nauraen).

Vai menivät hukkaan hyvät humalat!

Kerttu.

Ainahan reikiä rahalla on. Ja kuka käski sikaa säkissä ostamaan?

Lalli.

Sitä minä olen tässä tuuminutkin, että taitaa pitää käydä hakemassa uusi kulta sieltä Hämeen puolesta, kun ei tästä entisestä enää kalua tulle. Vai mitä arvelet, Inko?

Kerttu.

Kysy mutkalta, kyllä väärä vastaa!

Inko.

Tee parannus, jos katumoiksi käypi! — (Nauraa.)
Sitähän se kuuluu selittävän sekin Ristin mies.

Kerttu.

Mitäs Lallille Ristin miehestä puhut? Kun ei kärsi muita miehiä koko tienoillaan...

Lalli.

Häh?

Kerttu.

Niin näet on mustasukkainen minusta.

Lalli

(jurosti).

Ne sukat ovat sinun kutomasi.

Kerttu.

Pane ne jalkaasi silloin, kun vasta valheen kengillä kävelet!

Inko

(nauraen).

Onpa kuin kiskoisit kivistä tuohta, Lalli. Huomaatko joutuneesi kera naisen naljasille?

Lalli.

Kokenut tuonkin tietää.

Kerttu.

Vaivainen kaikki kokee! Ota opiksi, Inko!

(Vaitiolo. Inko kuiskuttelee Sinikan kanssa.)

Inko

(astuen keskilattialle).

Pelottelitte niin pahasti, ettei taida tohtia tässä nuori mies enää asiaansa ilmoitellakaan.

Lalli.

Puhu suusi puhtaaksi vaan!

Inko.

Kaikkea kuuluu mies katuvan, vaan ei nuorna naimistansa . . .

Kerttu.

Ethän vain kosioiretkillä kulje?

Inko.

Ne olisi asiat.

Kerttu.

Turhan matkan teit. Sama kuin et olisi tul-
lutkaan.

Inko.

(loukkaantuneena).

Niinkö —?

Lalli.

Eukko se on aina niin kiukka kieleltään. Ar-
vellaanhan asiata.

Inko.

Aika kuluu arvellessa. — (Lyö pöytään kourallisen
koruja, vitjoja, helmiä ja sormuksia.) Kelpaako kihlat?

Lalli.

Miksi eivät kelpaisi? — Hyväthän on lemmen
lunnaat Ingolla. Siinä kullat. Siinä helmet. Kat-
sohan eukko!

Kerttu.

Eivät ne katsomisesta parane. Saat mennä sitä tietä kuin tulitkin!

Inko.

Kyllä mennään. Hyvästi!

Lalli.

Ka, ka, eihän sinulla niin kiire liene, ettet lähteä ennätä. Ei ole hoppu hyväksi.

Kerttu.

Ala vaan laputtaa! Monet ovat täältä komeammatkin kosijat nurpolla nokin lähteneet.

Inko

(painaa lakin päähänsä).

Rukkaset sai siis metsämies?

Kerttu.

Niissä hän talvella tarkeneekin!

Inko.

Kestää kylmän tämä poika.

Kerttu.

Saatpa nyt kuitenkin paikata mökönturkin itsellesi.

Sinikka

(kuiskaa jotakin hätäisesti äidilleen).

Inko

(tulistuneena).

En seiso tässä naisten soppityrskynä.

Kerttu.

Mieluummin vahinkona loukossa vaaninet?

Inko.

Pääsen pihallekin.

Kerttu.

Ei kynnys käyden kulune.

Inko

(uhaten).

Minä menen, mutta minä tulen takaisin.

Kerttu.

Vara on vierasta varten, kun mielin kielin tullet.

Inko.

Näet kumpaisetkin, kun ryöstän tyttäresi!

Sinikka.

Inko!

(Pidättää häntä menemästä.)

Kerttu.

Eivät suuret sanat suuta halkaise.

Lalli.

Ka, ka, suotta hyvän miehen suututat. Ei tarvis tästä toralla erota.

Kerttu.

Olisit sinä rauhan rakentanut!

Lalli.

Ehtikös siinä edes päättään sammuttamaan, jos olisi tuleen syttynyt.

Kerttu

(mutisten).

Välipä tuosta jos paloikin — harakanpesä!

(Vaitiolo. Kerttu tuiskeana karsinanpuolella. Inko seisoo synkkänä ovipielessä. Sinikka riippuu hänen käsivarressaan. Lalli neuvottomana keskilattialla.)

Tuura

(on tullut edellisen aikana).

Rauha alle kuulun kurkihirren!

Lalli.

Terve tervehyttäjälle!

Kerttu

(tarjoaa haarikan tullialle).

Tuura

(juo).

Tahtoisin tavata Lallia kahdenkesken.

Lalli.

Menkää te toiseen tupaan. — (Kertulle.) Ja sinä tee sula sovinto sulhon kanssa.

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

Lalli istuu lautsalla pöydän päässä. Tuura häntä vastapäätä rahilla. Kumpikin katsovat kyräten alta kulmiensa toisiaan, tietämättä oikein, mistä alottaa. Vaitiolo.

Lalli.

Kusta käyvät jalon vieraan askeleet?

Tuura.

Tulen Kokemäen Ylistarosta.

(Vaitiolo.)

Lalli.

Siellähän se kuuluu saarnaavan se Ristin mies?

Tuura.

Jo on lähtenyt sieltä.

Lalli.

Turkuunko takaisin lähti?

Tuura.

Tätä kohti sanoi tulevansa. — Tahtoi tavata Lallia.

Lalli.

Vai niin. (Jurosti.) Mitähän tuo minusta?

Tuura.

Kertoi kuulleensa, että yksin korven keskellä elät etkä vielä ole antanut kastaa itseäsi.

Lalli.

Annoitko sinä?

Tuura.

Ka, mikäpä siinä auttoi! — Ja pääseehän tuosta lähteessä peseytymällä.

Lalli.

Saattaa päästä.

(Vaitiolo.)

Tuura.

Sinun vaimosi on kastettu?

Lalli.

On.

Tuura.

Taitaa tulla jo sinunkin vuorosi?

Lalli

(naurahtaen väkinäisesti).

Jospa tulee! — Lienet sinä lähtenyt ristimään?

Tuura.

En. Toiset ovat asiani. — (Vaitiolo.) Näin nuoren miehen ovesi pielessä. Kuka hän oli?

Lalli.

Inko, metsänkävijä. (Hymyillen.) Kosii näet tyttäntäni.

Tuura.

Aiotko antaa omasi?

Lalli.

Mikäpä siinä lienee edessä muu kuin antaminen. Kun nuoret kerran yhtä köyttä vetävät, näetsen.

(Vaitiolo.)

Tuura.

Itse sinä et metsästä enää?

Lalli.

En. Tyhjän työtä on metsän käveleminen.

Tuura.

Mikä sinusta miehen työtä siis?

Lalli.

Kasken kaato, kumppani, pellon raato ja aatran hatasarvisen perässä asteleminen. Siitä talo kostuu ja isäntä ävärtyy. Siitä pilkkeet emännällekkin pirahtelevat.

Tuura.

Mutta jonka jalka kapsaa, sen suu napsaa. Muista se, Lalli!

Lalli
(puoli-ääneen).

Sitä tuo mahtanee napsaa sinunkin suusi.

Tuura.

Sanoitko jotakin?

Lalli.

En mitään. (Hymyillen.) Sanoin vaan, että kesällä ei kerkeä, talvella ei tarkene.

Tuura.

Kuitenkin oli ennen metsänkäyminen sinun suurimpia ilojasi!

Lalli
(synkistyen).

Ennen. Ehkä.

Tuura.

Mutta ei enää? Miksi ei?

Lalli.

Saatan sen sanoakin sinulle: riista on vähennyt näiltä mailta.

Tuura
(vieikkaasti).

Ja miksi se on vähennyt?

Lalli
(kuivasti).

Sen mahdat itse parhaiten tietää.

Tuura.

Tiedän, tiedän: rupesi naapureita ympärillesi ilmestymään.

Lalli
(kolkosti).

Niin.

Tuura
(kuin ohimennen).

Sinä vihaat naapureitasi?

Lalli.

En heitä rakasta.

(Vaitiolo. Lalli nousee ja menee poikki lattian karsinanpuolelle. Avaa ikkunaluukun ja jää ulos tuijottamaan; kuun valo lankeaa hänen kasvoilleen. Tuura seuraa häntä ja laskee kätensä hänen olalleen.)

Tuura.

Tiedän senkin, mikä mieltäsi kalvaa ja kaivertaa. Sinulla on murhe siitä, ettet saa olla enää kyllin itseksesi. Ihmiset vaivaavat sinua. Jokainen uusi savu, jonka näet taivaan rannalta nousevaksi, tuottaa sinulle uutta huolta ja mieliharmia.

Lalli
(harvakseen).

Suru on aina. Murhe tekee majansa siihen, mihin mies talonsa rakentaa. Siitä naapurista emme pääse, vaikka minne muuttaisimme.

(Kääntyy takaisin ulos tuijottamaan. Vaitiolo.)

Tuura
(varovasti).

Muutit, muutit yhä koskemattomampaan korpeen ...

Lalli
(raskaasti).

Tässä luulin vihdoinkin leposijan löytäneeni.

Tuura

Niin kuulit kerran metsälle mennessäsi vieraan hallin viidakosta haukahtavan ...

Lalli.

Korvani valehdelleet lienevät. Ei siellä ollut ketään.

Tuura.

Siellä oli joku. — Sitten tuli niitä useampia.

Lalli
(synkästi).

Saattoi tulla.

(Sulkee ikkunaluukun ja menee hitaasti ovellepäin; kohentaa koneellisesti tulta takassa ja jää liekkeihin tuijottamaan. Tuura etualalla vasemmalla. Vaitiolo.)

Tuura.

Mutta sen kerran perästä ei Lalli enää metsästännyt.

Lalli.

Enkö? — (Hymyilee vaivaloisesti.) Kenenkä tuo lie noutama tuokin turkki?

(Osoittaa karhunnahkaa ovipielessä.)

Tuura.

Kontion kolkaat sinä vielä joskus, kun omien peltojesi perille eksyy. Mutta et etempänä käy.

Lalli.

Ei ole tarvis mennä kalaan merta etemmäksi.

Tuura

(varovasti).

Et siellä samaa, missä luulet liikoja liikkuviksi?

Lalli.

En.

(Vaitiolo.)

Tuura

(lähestyen häntä).

Tunnusta pois, kuoma: jos olisi sinulla valta niinkuin on mieli, kolkkaisit kyllä mielelläsi jokaisen, joka tulee peninkulmasi kuuluville.

Lalli

(naurahtaen väkinäisesti).

En minä mikään murhamies ole.

(Vaitiolo.)

Tuura.

Täältäkin sinun tekisi mieli muuttaa yhä kolkompaan korpeen ja yhä synkempään sydänmaahan, ellet arvelisi heidän sinnekin löytävän tiensä sinun perästäsi. — Sinä pelkää ihmissiä, Lalli.

Lalli
(kiivaasti).

Pelkää? kuka pelkää?

Tuura.

Sinä itse teet sitä, ystäväni.

Lalli.

En!

Tuura.

Taikka sitten sinä vihaat heitä.

Lalli
(harvakseen).

Siksi minä olen kodin korpeen rakentanut, että asuisin siinä ja olisin onnellinen. Miksi minä muka vihaan ihmissiä? Siksi että rakastan itseäni, ymmärrätkö?

Tuura.

Tuoko on sinun suurin rakkautesi?

Lalli
(hymyillen hiljaa).

Muuta ei ole rakkaus muidenkaan.

(Vaitiolo. Lalli tuijottaa synkkänä tuleen. Tuura on istunut pöydän luo.)

Tuura.

Merkkillinen mies sinä olet, Lalli. Et tajua ajan nykyisen merkkejä.

Lalli

(yleenkatseellisesti).

Mitkä ne ovat?

Tuura.

Että ihmisten tulee yhtyä, käsikädessä käydä. Ei elää erillään, kuten pedot metsässä, vaan toimittaa yhdessä yhteiset tuumansa ja asiansa.

Lalli.

Elän niinkuin isätkin elivät.

Tuura.

Siinäpä se. Aika on vierähtänyt sinun ohitsesi.

Lalli

(harvakseen).

Minä arvaan oman tilani, annan arvon toisellekin.

Tuura.

Sen jokainen tietää. — (Vaitiolo.) Et sinä käy heimon käräjissä, et kihlakunnan yleisissä kokouksissa. (Varovasti.) Turhaan tänne tuonaan, kun

Ristin soturit maahan tulivat, arpakapulankin kansan päämiehet lähettivät.

Lalli

(kärsimättömästi).

No, tuosta minä olen saanut kuulla — arpakapulasta!

Tuura

(puoli-ääneen).

Saatpa kuulla siitä vielä enemmän. — (Varovasti.)
Et noussut sotaan silloin, kun koko heimo nousi...

Lalli

(ylpeästi).

Siksipä minua ei voitettukaan heimon keralla.

Tuura.

Mutta siitä kantavat nyt kaunaa sinulle kylän miehet...

Lalli.

Kantakoot! — Kapuloikoot!

Tuura.

Ja siksi sinun elosi tästä lähtien on tuleva yhä yksinäisemmäksi.

Lalli.

Minä en ole heidän vaivaisensa.

(Etenee keskilattialle. Vaitiolo.)

Tuura
(itseään osoittaen).

Yksi ystävä sinulla vielä on . . .

Lalli.

Niin. Tietäjä Kaikkivalta Lapinkorvessa.

Tuura
(hetken vaitiolon jälkeen).

Mutta onko hänkään enää sinun oikea ystäväsi?

Lalli
(käännähtäen).

Mistä niin päätät?

Tuura.

Yhä harvemmin kuulut enää käyvän häntäkin katsomassa.

Lalli.

Ei ole hyvä häiritä tietomiestä.

Tuura.

Tokkohan tuo nyt lienee oikea syy? Ethän kuulu kunnioittavan enää hänen taikojaan.

Lalli.

Enkö? — (Painavasti.) Täällä kuuluu niin paljon.

Tuura.

Vaimosi on sitä kertonut meillä käydessään. — Et uhraa jumalille, et esivanhempien menoja pyhinä pidä. Suvun suurissa lyylijuhlissa et ennenkään käynyt, mutta annoit toki antisi maahisille ja lauloit laulun metsälle mennessäsi.

Lalli

(piloillaan).

Entäpä minäkin olisin ottanut uuden jumalan, kuoma?

Tuura.

Tuota voit sinä puhua tuhmemmille. — Vanhoihin jumaliin sinä et usko enää, uusia sinä olet liian ylpeä lähestymään.

Lalli

(uhmaten).

Tulkoot he minun luokseni! Yhtä pitkä on heiltä meille matka.

Tuura.

Entäpä tulevatkin kerran?

Lalli.

Ketkä? — (Naurahtaen.) Jumalatko!

Tuura.

Tulevat talvi-iltana tupaasi, kolkuttavat kovasti ovellesi.

Lalli

(ilmeisesti kauhistuneena).

Tulevat —? Kolkuttavat —?

Tuura.

Sellaista on tapahtunut. Ihmismuodossa kuuluu kulkevan Ristin Kiesus.

Lalli.

Sepä olisi —!

(Vaipuu syviin ajatuksiin. Vaitiolo. Tuura nousee ja lähestyy häntä.)

Tuura

(painavasti).

Johonkin täytyy näet ihmisen uskoa, Lalli.

Lalli.

Näkyypä tuota aika mies tulevan toimeen omin neuvoinensakin.

Tuura.

Nyt sinä pilkkaat jo jumalia!

Lalli.

Tottapa sinä heitä kiität minunkin puolestani.

Tuura.

Julkiset ovat minulla jumalat.

Lalli

(ivallisesti).

Uudet ja vanhat!

Tuura.

Entä sitten? — Ei vara venettä kaada.

Lalli

(kuten edellä).

Molempi parempi, sanoo Pihkovan mies!

Tuura.

Mutta sinulla ei ole mitään. Maa ja taivas ovat tuiki tyhjät sinulle, meri synkkä kuin oma sydämesi.

Lalli.

Mutta meren keskellä mies.

Tuura.

Kolkko mies olet, Lalli, kova kuin kivi ja kylmä kuin rauta pakkasessa. — Mekin olimme ystävät ennen.

Lalli

(kylmästi).

Kävithän silloin tällöin talossani.

Tuura.

Nyt tuskin tunnet enää minua.

Lalli.

Ajat muuttuvat, sanoit sinäkin äsken. Nyt olen tyytyväinen, jos itseni tunnen.

Tuura

(ikäänkuin itsekseen).

Mikä lienet miehiäsi.

Lalli

(ylpeästi).

Minä olen minä.

Tuura

(välinpitämättömästi).

En ymmärrä minä niitä viisauksia.

Lalli.

Ne ovatkin lauluja Lapinkorvesta.

Tuura.

Niitä lienevät. — (Vaitiolo.) Suuri on tietäjä Kaikkivalta.

Lalli

(hymyillen salaperäisesti).

Olen itsekin velho omiksi tarpeikseni.

Tuura.

Mitä sanot? — (Mielenkiinnolla.) Oletko oppinut sanat salaiset, varaväkevät?

Lalli.

Tiedän, mikä on elämä.

Tuura
(uteliaasti).

Siis tiedät syvimmän synnyn?

Lalli.

Tiedän, mikä ihmispuven raudasta rakentaa.

Tuura.

Etteivät pysty väkivasamat?

Lalli
(harvakseen).

Että kestää hän kuormat kohtalonsa.

Tuura.

Älähän! — (Anelevasti.) Etkö sanoisi minulle sitä?

Lalli.

Sanoisin, et ymmärtäisi. — Ne loitsut neuvoo vain Lapinkorpi.

Tuura.

Sen äärellä asut. — (Huokaisten.) Mutta ei ole minusta tietäjiin.

(Vaitiolo. Lalli on edellisen aikana siirtynyt vasemmalle etualalle. Tuura taempana oikealla.)

Lalli

(kuin itseksensä).

Puut puhuvat siellä. Vaarat kaikki vastaan kumahtelevat.

Tuura.

Kunko kulkee Kaikkivalta?

Lalli.

Koska ihminen yksin vaeltaa.

Tuura

(epäröiden).

Ja hän ymmärtää — — — mitä puut puhuvat?

Lalli.

Hän oppii omansa muiden omasta erottamaan.

Tuura.

Niinkö? — (Miettii.) Mitä hyötyä hänellä siitä voi olla?

Lalli

(kääntyy ja luo häneen läpätunkevan silmäyksen).

Se, että hän tulee toimeen omillaan.

Tuura.

Niinkö? — (Miettii.) En tule tuosta hullua hurrikaammaksi.

Lalli

(hymyillen hiljaa).

Hullut ne juuri ovatkin hurskaat.

Tuura

(naurahtaen).

Niitä ei kynnetä, ei kylvetä . . .

Lalli

(kaksimielisesti).

Ei. Ne kasvavat omasta itsestään.

(Vaitiolo.)

Tuura.

Nuoko neuvoi sinulle Kotavuoren ukko?

Lalli.

Elämä takoi, Kotavuori karkaisi teräksen.

Tuura.

En ole käynyt Kotavuorella. Sanotaan, että sen alla on kuilu mittaamaton.

Lalli.

Sen partaalla seisonut olen.

Tuura.

Eikö huimaissut päätäsi? Etkö syöksynyt syvyyteen?

Lalli.

(hymyillen kaksimielisesti).

Se on kaikkien meidän osamme kerran.

(Vaitiolo.)

Tuura

(huokaisten).

Jumalat ja ihmiset sinä olet vihoittanut. Nyt on elämä iloton sinun edessäsi.

Lalli

(ylpeästi).

Itse kannan oman elämäni.

Tuura.

Kannat, siksi kuin katkeat.

Lalli.

Kuka ei kestä, se katketkoon!

Tuura.

Raskaana painaa sinua taakka taivahisten.

Lalli.

Maallisista lie minulla enempi huoli.

Tuura.

Siksipä maata kohti selkäsi köyristyykin.

Lalli.

Vielä en alakärsänä kävele. Vielä seison suorana oman orren alla.

Tuura.

Seisot, — kuinka kauan? Tuli voi polttaa tupasi . . .

Lalli

(vavahtavalla äänellä).

„Enkä sinne suohon sorru,
kunne kannan kahta kättä,
viittä sormea viritän,
kynttä kymmentä ylennän.“

(Jää katsomaan kohti korkeutta. Vaitiolo.)

Tuura.

Tuo on taika, jonka opit taatoltasi.

Lalli

(lujasti).

Se on sukuni tieto.

Tuura.

Tokko auttanee?

Lalli.

Auttoi silloin, kun vihamies päälle ryntäsi tai karhu karjan repi. Eikö auttane ajan nykyisenkin vastuksista?

Tuura.

Ajalliset sovittaa saatat. Millä ijäiset miellyttänät?

Lalli.

Olen varannut omat tietoni heitä varten.

Tuura.

Et uhreilla lepyttää aio?

Lalli

(harvakseen).

Jotka suoloitta suuttuvat, ne jauhoitta lepyvät. Pane se mieleesi, Tuura!

(Vaitiolo.)

Tuura.

Paras olisi kuitenkin, ettet puhuisi niin pilkaten heistä.

Lalli.

Kenestä? — (Naurahtaen.) Jumalista? He eivät näe, eivät kuule. He eivät istu eivätkä astu.

Tuura.

Oletko niin aivan varma siitä?

Lalli.

Kuinka voi tyhjä kulkea? Kuinka voi varjo kävellä? — Ja sinä sanot...

(Lalli seisoo keskilattialla. Tuura on siirtynyt vasemmalle etualalle. — Kolkutus ovelle; kuuluu kolme lyöntiä selvään ja harvakseen.)

Tuura.

Kuuletko?

Lalli.

Häh? Mitäh?

(Väistyy oikealle etualalle. Vaitiolo.)

Tuura.

Etkö kuule? Kolkutetaan.

Lalli.

Kuka se voi olla?

Tuura.

Se on hän.

Lalli.

Kuka?

Tuura.

Ristin Kieesus. — (Uusi kolkutus.) Miksi et avaa?

Lalli

(vavahtavalla äänellä).

Ovi — — on — — auki.

Tuura.

Siispä sano se hänelle! — (Uusi kolkutus.) Hän tahtoo tupaan.

Kerttu

(tulee).

Outo mies on täällä eteisessä. Tahtoo tavata isäntää.

Lalli.

Kuka hän on?

Kerttu.

Mikä lienee mieronkierto.

Lalli.

Mitä hän tahtoo minusta?

Kerttu.

Sanoo olevansa vaivainen syntinen ihminen ja lähestyvänsä sinua almua anelevaisena.

Lalli.

Häh? (Naurahtaa.) Kerjäläinen! — Käske toiseen tupaan.

Kerttu

(menee).

Lalli.

Taisin hiukan hämmästyä äsken.

Tuura.

Kah, hämmästyyhän sitä ihminen vähemmästäkin. — (Vaitiolo.) Niin, taitaa olla tästä aika kotimatkaa ajatella.

Lalli.

Sitä ennen tahtonet kuitenkin asiasi toimittaa?

(Viittaa vieraan istumaan. Istuu itse pöydän päähän. Tuura rahille pöydän toiselle puolen. Vaitiolo.)

Tuura.

Se olisi asia sellainen, että kun sinä et totellut sitä arpakapulaa . . .

Lalli

(kiivaasti).

Minä en ollut sitä lähettänyt.

Tuura.

Et. Mutta näetkös, se oli nyt sittenkin yhteinen asia . . .

Lalli.

Häh? Enkö minä ole oma mieheni? Enkö istu oman orren alla?

Tuura.

Istut, istut. — Mutta kyllähän se kylän ja kihlakunnan käräjissä niin päätettiin . . .

Lalli.

Käräjäikööt!

Tuura.

Tietysti, tietysti. — Mutta täytyyhän sinun sentään myöntää, että . . .

Lalli.

Minä annan rauhan muille, kun vaan muut minulle antavat. Ymmärrätkö?

Tuura.

Ka, ka, tietysti. Kuinka en ymmärtäisi? — Mutta kun koko heimo, näetkös . . .

Lalli

(jonka sappi jo alkaa kuohua).

En ole tarvinnut minä vielä heimon apua! Siksi en myöskään heimon käskystä ota murhasetta.

Tuura.

Etpä et. Mutta . . .

Lalli.

Miksi minun ei anneta olla rauhassa? — (Vavahtavalla äänellä.) Minä en tee pahaa kenellekään.

Tuura.

Sitä ei kukaan voi sanoa. — Mutta ne muut . . .

Lalli

(laskee pöytään kämmenensä).

Minä olen tämän korven ensimmäinen asukas. Minä otin nämä maat omikseni ensimmäisen tulijan oikeudella. Nyt niitä täällä joka nurkassa

vilisee! Jos milloin metsälle menet, heti on siinä outo suksenlatu edessäsi.

Tuura.

Niin on asia kuin sanot. Mutta . . .

Lalli

(nousten).

Mutta minä en siedä sitä, ymmärrätkö? Minun taloni ei saa olla mikään markkinapaikka. Minä en tahdo kuluttaa kyynärpäitani vieraiden ihmisten tungoksessa.

Tuura

(nousten).

Et, et.

Lalli

(jyrähtävällä äänellä).

Minä en tahdo olla kylän jaloissa! Minä en tahdo olla heimon orja! Miksi eivät ihmiset anna minun olla rauhassa? — Mitä ne hakevat täältä nuokin Ristin miehet!

Tuura.

Kah, sitä mitä muualtakin! Veron vaativat ja omat jumalansa ylimmäisiksi julistavat.

Lalli.

Minä en ole mennyt heidän maahansa. Minä en ole heitä verottanut enkä heille omia juma-

liani tyrkyttänyt. Kuka kääsee heidän tulla tänne?
Millä oikeudella he tulevat tänne?

Tuura.

Tulevat miekan oikeudella.

Lalli.

(kolkosti).

Niin.

Sinikka

(tulee).

Isä!

Lalli

(jyrkästi).

Mikä on?

Sinikka.

Se outo mies . . .

Lalli.

No niin, mitä hänestä?

Sinikka.

Hänen on nälkä ja jano. Päiväkauden saloa käynyt on. Hänen jalkansa ovat väsyneet ja hänen jäsenensä jäykät pakkasesta.

Lalli

(kovasti.)

Mitäs tuli! Miksi ei pysynyt kotonaan?

Sinikka

(arasti).

Hän sanoo, että hänellä ei ole kotia.

Lalli.

Joku asuinsija on jokaisella. Linnulla on pesänsä, pedoilla luolansa.

Sinikka.

Hän sanoo, että hänellä ei ole paikkaa, kuhun päänsä kallistaa.

Lalli.

Menköön vaan mistä on tullutkin. Ei suvaita outoja tässä talossa.

Sinikka

(rukoilevasti).

Et sentään yön selkään ajane?

Lalli.

Kah, onhan siinä liesi lämmitelläkseen.

Sinikka

(menee).

(Vaitiolo.)

Tuura.

Niin, se nyt on sillä tavalla, että kun et sinä totellut sitä sotakutsua . . .

Lalli.

Niin mitä?

Tuura.

. . . niin ne kylän miehet ovat — — — (Naurahtaa väkinäisesti.) päättäneet vähän niinkuin potuutella sinua siitä asiasta.

Lalli.

Vai ovat.

Tuura.

Ja siksi ne ovat lähettäneet minut näetkös ikäänkuin — — — (Naurahtaa väkinäisesti.) haastamaan sinua Kokemäen Ylistaroon, missä saat kuulla tuomiosi.

Lalli

(katsoo häneen).

Niinkö? —

(Vaipuu mietteisiinsä. Vaitiolo.)

Tuura

(lähestyy häntä).

Ei sinun silti tarvitse sitä niin raskaasti ottaa. Se nyt on tietysti noin vaan muodon vuoksi . .

Lalli.

Hyvä on.

Tuura.

Aivan varmaan, vain muodon vuoksi. — Ja ainahan voi ilmestyä lieventäviä asianhaaroja.

Lalli

(katsoen häneen).

Mutta ellei ilmesty?

Tuura

(hämmentyen).

Niin noh, tiedät itse, mikä on tapa . . .

Lalli

(kääntyy pois ja vaipuu syviin ajatuksiin).

Tuura.

Saatathan sakoillakin päästä. — (Vaitiolo.) Kaikkissa tapauksissa tiedät, että tapahtui, mitä tapahtuikin, minä olen aina sinun vanha ystäväsi.

Lalli

(ei vastaa).

Tuura.

Aina ystäväsi. Ja minkä voin tuomiotilaisuudessaakin, sen teen sinun puolestasi.

Lalli.

Tuossa on ovi!

Tuura

(hämmästyen).

Mennään, kyllä mennään.

Lalli

(kovemmin).

Siinä on viisi hirttä poikki!

Tuura.

Niin noh, ei sitten muuta kuin hyvästi! —
(Itsekseen.) Mies parka!

(Menee.)

Lalli

(katsoo vielä hetkisen hänen jälkeensä).

Nyt Lapinkorpeen! — (Menee mietteissään yli näyttämön.) Verkko kiertyy, kiertyy, apaja vedetään yhä lujempaan minun ympärilleni. (Tarttuu molemmin käsin päähänsä, on kuin vasta tajuaisi koko onnettomuutensa ja syöksähtää ovelle.) Vaimo! Tulehan tänne, vaimo!

Kerttu

(tulee).

Huusitko minua? Mitä tahdot?

Lalli

(katsoo häneen).

En mitään. — (Vaitiolo. Etsii jotakin ovipielestä.)
Mihin lienen kintaani pannut?

Kerttu.

Sinnehän nuo ovensuu-lautsan alle viskasit. Etkö muista?

Lalli
(jupisten).

Kun on se yksi pää kesänsä talvensa . . . Missä?

Kerttu.

Siellä, siellä.

Lalli.

. . . tervata tuo pitänee. — Kaitse kotia sillä aikaa!

Kerttu

Lähdetkö mihin?

Lalli.

Lapinkorpeen lähden.

Kerttu.

Nyt? Yötä vasten?

Lalli.

Ei minua metsä pelota.

Kerttu.

Luuletko, että on kotona Kaikkivalta?

Lalli.

Lie liha kotona, jos onkin henki liikkumassa.
— Hyvästi!

Kerttu.

Milloin takaisin tullet?

Lalli.

Tulen, jahka joudun. Kuitenkin ennen aamun koittamista.

(Menee.)

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Henrik Pyhä, pitkässä munkkiviitassa ja sauva kädessä, lämmittelee liedien ääressä. Kerttu karsinanpuolella, Inko ja Sinikka oikealla taka-alalla.

Henrik Pyhä.

Onko tämän talon nimi Lallola?

Kerttu.

Taidatpa tuon tietää kysymättäsikin.

Henrik Pyhä.

Vastaa, kun sinulta kysytään, vaimo: tämä on Lallin talo?

Kerttu.

Kun tiesit, mitäs kysyit.

Henrik Pyhä

(ristien kätensä).

Jumalan kiitos, siis olen tullut oikeaan. — (Vaitiolo.)
Eikö isäntä itse ole kotona?

Kerttu.

Ei.

Henrik Pyhä.

Missä hän on?

Kerttu.

Mitpä sinä sillä tiedolla tekisit?

Henrik Pyhä

(lujasti).

Minä tarvitsen sitä. — (Ikäänkuin Ingon puoleen kääntyen). Luulin Lallin lujaksi mieheksi. Nytpä huomaan, että hän ei jaksa suistaa edes vai-moan.

Inko.

Luja onkin mies Lalli, vaikka hidas vihaan.

Kerttu.

Suistaisi sinutkin, mustakaapu. — Ja saatanpa tuon juuri sanoakin: Lalli on Lapinkorvessa, tietäjän Kaikkivallan pateille siunaaman hetki sitten lähti.

Henrik Pyhä

(ankarasti).

Ei ole muuta Kaikkivaltaa kuin Jumala.

Kerttu.

Onpa toinen täällä Lapinkorvessa.

Henrik Pyhä.

Hänen valtansa on loppunut.

Kerttu.

Varo, ettei hän ammu noidannuolta sydämeesi!

Henrik Pyhä.

Herra on minun kilpeni ja miekkani. Mutta sinä olet epäuskoinen ja heikko.

Kerttu.

Mistäpä ne minulle loitsuvoimat!

(Vaitiolo.)

Henrik Pyhä

(astuen askeleen eteenpäin).

Kuulin Lallin vaimon kristityksi.

Kerttu

(vilkkaasti).

Ka, kastoihan minut pyhä mies Kupittaalla.
Mutta mistä sinä sen tiedät?

Henrik Pyhä.

Niin kerrottiin minulle Teljän kaupungissa.

Kerttu.

No, kaikkia se kylä hotisee . . .

Henrik Pyhä.

Mutta nyt näen, että sinun sielusi on vielä pimeä ja sinun sydämesi monen pahan aivoituksen pauloittama. Noituus ja kaikkinaiset pakanalliset menot . . .

Kerttu

(kielevästi).

Enkä minä taas aivan pakana ole! Sen saattaa kuka tahansa täällä todistaa.

(Lyhyt vaitiolo.)

Henrik Pyhä

(jyrkästi).

Milloin miehesi palajaa?

Kerttu.

Tulee, jahka joutuu.

Henrik Pyhä

(kiivastuneena).

Vaimo, vastaa minulle!

Kerttu.

Ohoh, kylläpä nyt äänesi korotat, kun kuulet isännän poissa olevan!

Henrik Pyhä.

Vastaa!

(Lähestyy Kerttua.)

Kerttu

(hämmästyä vieraan ryhtiä).

Millä oikeudella sinä käsket täällä?

Henrik Pyhä.

Minäkö?!

Kerttu.

Niin, kuka olet? Lienet palvelija jonkun valta-
herran?

Henrik Pyhä

(heittää viittansa, joka tähän saakka on verhonnut häntä
kiireestä kantapäähän, esiintyy nyt loistavassa piispanpuvussa,
hiippa päässä ja kultaristi rinnallaan).

Olen Jumalan palvelija. Käsken Pyhän isän
Roomassa minulle antamalla oikeudella.

Kerttu

(lyykistyen).

Ristin Kieesus!

Henrik Pyhä.

Outona ja tuntemattomana minä olen tullut,
köyhänä ja alhaisena kolkuttanut sinun ovellesi.
Minä olen jättänyt papillisen saattoni ja sotajouk-
koni Turkuun, sillä minä en tahtonut enää väki-
vallalla pakottaa ketään. Yksin tulin minä Tel-
jän kaupunkiin, autioiden erämaiden halki, yksin
tahdoin minä myös Lallin taloa lähestyä, vaikka
tiesin hänet pääpakanaksi. Miksi minä sen tein?
Siksi ettei saisi kukaan sanoa Suomen aposto-

lista hänen säikkyneen henkeään taikka peljänneen käydä yksin pakanoitten maassa. Kuulin Lallin vaimon myös kristityksi ja uskoin hänen avullaan tuon miehen kivikovan sydämen taivuttavani. Ja mitä kohtaan minä sen sijaan täällä? Röyhkeyttä ja kovakorvaisuutta . . .

Kerttu.

Armahda meitä, pyhä mies! Älä loihdi päällemme turmaa ja onnettomuutta!

Henrik Pyhä

(kasvavalla suuttumuksella).

Minä olen tullut nyt rauhan miehenä, mutta minä voin tulla myöskin miehenä sodan. Niinkuin suloinen suvi-ilma minä olen teitä nyt lempeänä lähestynyt, mutta minä voin tulla myös myrskyssä, ukkosen ja rautaisten rakeitten kera. Sillä siksi on Jumala kaikkivaltias esivallalle miehen antanut ja pyhän katoollisen kirkon kansojen pääksi asettanut, että se vankalla käsivarrellaan pilkkaajansa kostaisi ja musertaisi! (Ristien kätensä.) Totisesti toivoin minä, Jesus Kristus, ettei minun enää tarvitsisi sinun suloista sanomaasi verellä saastuttaa. Mutta minä huomaan — ja olen huomannut jo monta kertaa matkallani — että tätä kansaa ei rakkaudella käännytetä eikä hyvällä saada hylkäämään pakanallisia jumaliaan. Siksi on se pakotettava siihen pahalla, tulella ja miekalla se on Ristin juureen polvistettava, sillä tämä

kansa on öykkäri ja uppiniskainen kansa, jonka pää on poljettava niinkuin käärmeen pää!

Inko.

Pyhä mies on haltioitunut!

Sinikka

(hätäisesti).

Nyt taikoo hän taudit koko maakuntaan!

Molemmat

(polvillaan).

Armahda meitä, pyhä mies!

Henrik Pyhä

(jyrkästi).

Oletteko kastetut?

Kerttu

(nousten).

Ei, mitäs ne nyt tuommoiset olisi . . .

Henrik Pyhä.

Kaniikkini on kastava teidät yhdessä tämän seudun kansan kera. — (Leppeämmin.) Te olette mies ja vaimo?

Inko.

Hän on minun morsiameni.

Kerttu.

Ei, ei se niin ole.

Inko.

Kah, tuossa ovat lunnaat vielä pöydällä. Ja Sinikka voi kyllä todistaa, että hänen isänsä on hänet luvannut minulle.

Kerttu.

Ei, ei — —

Henrik Pyhä.

Neitsyt, onko totta, mitä tämä nuori mies sanoo?

Sinikka

(arasti).

O—on.

Henrik Pyhä.

Siispä olet kihlattu hänelle maan tavan mukaan ja kristillinen kirkko on teidän liittonne vahvistava.

(Kohottaa kätensä siunaukseen.)

Inko

Kasta meidät pian, pyhä mies!

Henrik Pyhä

(lempeästi).

Te halajatte siis niin hartaasti Herran pyhän seurakunnan yhteyteen? Te tahdotte siis heti tulla kasteen siunauksesta osallisiksi?

Sinikka.

Me tahdomme.

Kerttu.

Mitäs tahtoa hänellä nyt olisi! — (Päättävästi.)
Eikä siitä nyt kuitenkaan mitään tule.

Henrik Pyhä.

Kuinka?

Kerttu.

Ei tässä nyt ketään kasteta isännän poissa-
ollessa. Kovin suuttuisi Lalli siitä.

Henrik Pyhä.

Vaimo! Tulee enemmän peljätä Jumalaa kuin
ihmisiä.

Kerttu.

Kyllä, kyllähän pelkäänkin sinua, aivan sydä-
meni seisahti äsken, kun niin kovat kirot luit. —
(Nykii nuorikot ylös ja asettuu heidän eteensä.) Mutta
tämä liitto on turha. Siitä ei tule mitään. Siinä
on vielä puussa pohjat, petäjässä liisteet. —
(Ingolle.) Menetkö siitä!

(Tarttuu Sinikan käsipuoleen ja irrottaa hänet Ingosta.)

Henrik Pyhä.

Erotatko, minkä minä olen yhdistänyt?

Kerttu.

Ka, älähän suutu taas, pyhä mies! Ja pysy sinä niissä pyhissä asioissa äläkä sekaannu näihin meidän keskeisiin! Se on näetkös sillä tavalla, että Inko on köyhä mies . . .

Henrik Pyhä.

Vaimo! Sinä koettelet kärsivällisyyttäni —

Kerttu

(selittäen vilkkaasti).

Näät jos sinä nyt vielä yhteiset luvut heille luet ja ne uudet jumalat heitä liittämään loihdit, niin silloin heistä väkisinkin tulee mies ja vaimo . . .

Henrik Pyhä.

Vaiti! — Kovimman kostoni uhalla käsken sinut Nousiaisiin, missä sinun on kärsittävä sopiva kirkkorangaistus julkeasta käytöksestäsi.

Kerttu

(nakaten niskojaan).

Entäpä minä en tule?

Henrik Pyhä.

Silloin on esivallan käsi sinut saavuttava. — Ja mitä mieheesi Lalliin tulee, joka noitia palvelee, kiviä ja pyhiä puita kumartaa . . .

Kerttu

(lyöden kätensä yhteen).

Lalli? — Joka ei kumarra kuutakaan!

Henrik Pyhä.

Tuon todistakoon hän kasteen ottamalla. —
Ja nyt on minun toimeni täällä päättynyt. Nyt
pyydän minä vain talosta hevosen sekä itselleni
kohtuullisen kestityksen.

Kerttu

(ynseästi).

Kovasti on Lalli kieltänyt minun oudoille mi-
tään antamasta.

Henrik Pyhä.

Siispä otan omin luvini ja maksan maan rahan
mukaan. — (Ingolle.) Taidatko kyyditä minut toi-
seen taloon?

Inko.

Tottahan toki.

Henrik Pyhä.

Ota sitten hevonen tallista ja heiniä hevoselle.
— Minä itse tyydyn leipäpalaseen.

Inko

(epäröiden).

Taitaa isäntä suuttua . . .

Henrik Pyhä.

Tee, kuten käsinkin. Näethän, että kaikista korvaus suoritetaan.

(Laskee rahaa pöydän nurkalle.)

Kerttu

(pyyhkäisten rahat lattialle).

Minäpä en huoli teidän rahoistanne!

Henrik Pyhä.

Vaimo, vaimo! Herra yhdessä ankaran kirkkokurin kanssa on sinun kovan sydämesi pehmitävä. — (Ingolle.) Kuten käsinkin, tehtäköön.

Inko

(jupisten).

Menköön sitten sinun vastuullasi.

(Ottaa leivän tangosta.)

Kerttu.

Väkivaltaa!

Henrik Pyhä.

Ei, vaimo. Oman käden oikeutta vaan. — (Ingolle.) Tule!

Inko.

Etkö illasta siis?

Henrik Pyhä.

Ennen aterioin taivas-alla kuin kieron naisen huonehessa. — Menemme.

(Heittää viitan hartioilleen ja poistuu.)

Inko.

Hyvästi, Sinikka, soreahius!

Kerttu.

Kuuma tina kurkkuhusi!

Sinikka.

Milloin takasin tulet?

Kerttu.

Etkö lähde siitä, sudenruoka?

Inko.

Aamulla tulen. Silloin on minullakin uusi jumala!

(Menee. Sinikka seuraa häntä eteiseen. Palajaa hetken perästä takaisin ja yrittää lähestyä äitiään. Kerttu istuu rahilla pöydän ääressä, kädet hervottomina sylissä ja huojutellen ruumistaan edes takaisin ikäänkuin topertuneena siitä, mitä on tapahtunut.)

Sinikka

(arasti).

Äiti!

Kerttu

(ei vastaa).

Sinikka

(menee hitaasti karsinanpuolelle, vilkaisee vielä äitiinsä ja ryhtyy koneellisesti vääntämään vääntämään; pysähtyy työstään ja painaa sydäntään).

Äiti! Minulla on niin paha aavistus sydänalassa.

Kerttu

(ei vastaa).

(Vaitiolo. Kulkuset helähtävät pihalla.)

Sinikka

(rientäen ikkunaan).

Äiti! Nyt ne menevät!

Kerttu

(ei vastaa).

Sinikka

(aukaisee ikkunaluukun ja katsoo lähtijöiden jälkeen niin kauan kuin kuuluu kulkusten kilinää, joka heikkenee vähitellen; kuun valo lankeaa hänen kasvoilleen).

Äiti! Minä pelkään.

Kerttu

(soinnuttomasti).

Mitä, lapseni?

Sinikka.

Että Inko ei palaja.

Kerttu

(tuijottaa tylsästi eteensä).

Sinikka

(sulkee hitaasti ikkunaluukun, palajaa takaisin värttinänsä ääreen, kehrää hetkisen ja hyräilee).

Sinikan laulu.

Kantoi tuuli purtta kahta
tuolle puolen Lemmenlahta;
pilvi kuun yli kulkee.

Tuonen pursi tuima pursi
korkeana kuohut mursi;
pilvi kuun yli kulkee.

Unten haaksi hauras haaksi
horjuu, vaappuu, jää jo taaksi;
pilvi kuun yli kulkee.

Iloinnenko taikka surren
nään ma Tuonen tuiman purren;
pilvi kuun yli kulkee.

Milloin heikon haavehahden?
Istuessa illoin kahden;
pilvi kuun yli kulkee.

(Painaa pään käsiinsä ja puhkeaa hiljaiseen nyyhkytykseen. Pare pihdissä sammuu. Pitkä vaitiolo.)

Lalli

(tulee mykkänä, synkkänä ja otsa rypyssä, istuu raskaasti rahille lieden ääreen).

Pimeässäkö täällä istutaankin?

Kerttu

(nousee väsyneesti ja sytyttää päreen).

Pianpa palasit.

Lalli.

Palasin. — Mitä Sinikka itkee?

Kerttu.

Mitä itkenee. Taitaa olla omat huolensa hänelläkin. — (Vaitiolo.) Tapasitko tietäjän?

Lalli.

Kotavuorella kohtasin hänet.

Kerttu.

Tekikö taikojaan?

Lalli.

Teki.

Kerttu.

Mitä arvat osoittivat?

Lalli.

Ei mitään hyvää hänen mielestään.

(Vaitiolo. Koko edellinen keskustelu on tapahtunut vitkaan ja väsyneesti.)

Kerttu.

Lienee tästä aika maata mennä.

(Puuhaa rankisten luona oikealla oviseinällä. Lalli tuijottaa synkkänä tuleen. Sinikka nyyhkii karsinanpuolella.)

Lalli

Mitä Sinikka itkee? — (Katsoo ympärilleen.) Täällä on jotakin tapahtunut. (Kukaan ei vastaa.) Joku on käynyt täällä?

Sinikka.

Pyhä mies meillä kävi.

Kerttu.

Olihan tässä ruotsi ruoalla.

Lalli.

Vai oli.

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Se ei ollutkaan näet mikään tavallinen kerjäläinen.

Lalli.

Vai ei ollut kerjäläinen.

Sinikka.

Piispa se oli. Inko sanoi sen minulle.

Kerttu.

Sama se oli, joka minutkin Kupittaalla kasto. Se Henrikki.

Lalli
(katkerasti).

Lie sitten mieluvieras ollut!

Kerttu.

Mikä lie ollut. — En toivoisi toisti tulevansa.
(Vaitiolo.) Minua kirkkokurilla uhkasi. Pitäisi muka
sen vuoksi tehdä matka Nousiaisiin.

Lalli.

Vai pitäisi.

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Kovat oli vieraalla sanat sinullekin. Kasteelle
käski ja kielsi noitien kanssa seuraa pitämästä.

Lalli.

Vai kielsi.

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Tyttäresikin väkisin kastaa tahtoi . . .

Lalli
(säpsähtäen).

Sinikan? — (Valittavalla äänellä.) Miksi he eivät
anna minun olla rauhassa? Kuin metsänpetoa
minua ajetaan ja ärsytetään. — (Vaitiolo.) Missä
oli Inko?

Kerttu.

Ingon se vasta kastanut olisikin ja nuoret yhteen liittänyt. — (Vaitiolo.) Sitten kiroten lähti ja omin luvun tangosta leivän otti...

Lalli.

Häh?

Sinikka.

Eihän pyhä mies ilmaiseksi mitään ottanut. Kaikesta maksun jätti.

Kerttu.

Mitä lie jättänyt! — Tallista hevosen vei...

Lalli

(nousten).

Hevosen! — (Vavahtavalla äänellä.) Karhuja on ennenkin kaadettu...

Kerttu.

Ja Ingon kyytimieheksi käski. — (Synkkä vaitiolo.) Tekee kait se mitä tahansa, kun kuuluu sillä Ristin miekkamiehet takanaan olevan.

Lalli

(seisoo käsi nyrkissä ja vihasta vapisevana).

Kerttu.

Ne lupasi tännekin lähettää.

Lalli.

Pettääkö permanto? Kaatuuko katto pääni päällä? Enkö ole isäntä enää? Eikö tämä ole minun kotini enää? — (Äkkiä hiljeten.) Ei. Tämä ei ole minun tupani. Vieras käsi on käynyt täällä. Vieras isäntä istuu pöydän päässä. — (Peittää kasvonsa.) Pois! Meillä ei ole täällä enää mitään tekemistä. — (Vaitiolo.) Mies mierolle! Vaimo ja lapsi kerjäämään! — Nyt menee tuhkaksi minun maailmani. — (Tahtoo hurjistuneena temmata kekäleen liedestä. Kerttu ja Sinikka estävät häntä. Nojaa rauten lieden patsaasen.) Kovasti koettelee kohtalo minua. Poikani sotaan sortuivat. Kolme kaunista poikaa kaasi karjalainen. — Minä olen väistynyt ja väistynyt. Minä en tarvinnut enää paljon tilaa itselleni. Minä tahdoin elää rauhassa ihmisten kanssa, sillä minä taistelin kera taivahisten. Pienentyi elämän piiri minun ympärilläni. Humisi raskaasti korpi kaikkialta. Oli yksi tuike kultainen talviyössä: minun kotini. — (Säpsähtäen.) Nyt ne tulevat tännekin. Ne tulevat suoraan minun pesäläni. Mutta minä en väisty enää. Minä taistelen. Minä taistelen vielä tuonen tuolta puolen. — (Hoippuen seinää vasten.) Kirves! Missä on minun kirveeni? Verta! Verta! Maksa maalle! Minä halajan katsoa, mitä he ovat syöneet minun pöydältäni.

Sinikka.

Isä! Mehän täällä vaan olemme.

Lalli.

Olet oikeassa. — Nyt nähdään, tokko potkee miehen suksi.

(Syöksee ulos kirves kädessään.)

Kerttu.

Et enää saavuta heitä.

Esirippu.

NELJÄS NÄYTÖS.

Päre on sammunut. Himmeä tuike hiilustasta valaisee huoneen. Kerttu istuu rahilla lieden ääressä huojutellen ruumistaan ikäänkuin suurten surujen rasittamana. Sinikan pää näkyy rankisista. — Myrsky ulkona.

Kerttu

(hyräilee).

Oi, Ukko ylijumala,
rikas-armo Ristin Kiesus,
tule tänne tarvittaissa,
käy tänne kutsuttaessa — — —

Sinikka.

Äiti!

Kerttu.

Nuku, lapseni, nuku!

Sinikka.

Äiti! Minua niin pelottaa.

Kerttu.

Mikä?

Sinikka.

Etkö kuule, kuinka vinkuu ja vonkuu?

Kerttu.

Niin. Nyt kaikki noidan henget liikkeellä ovat.

Sinikka

(arasti).

Nekö ne — — — ulko-ovea ravistelevat?

Kerttu.

Nepä taitavat. Nuku, lapseni, nuku!

Sinikka.

Saattavatko — — noidanhenget — — sisälle tulla?

Kerttu.

Tulevat tupaankin joskus.

Sinikka

(vetää pelästyneenä päänsä takaisin rankisiinsa).

Kerttu

(hyräilee).

Neitsyt Maaria emonen,
lavekämmen karjan eukko — —

Sinikka

(pistäen päänsä jälleen esille).

Äiti!

Kerttu.

Niin, lapseni?

Sinikka.

Miksi noidanhenget aina myrskyllä liikkuvat?

Kerttu.

Nehän ne juuri myrskyn synnyttävät. — (Vaitiolo. Alkaa itsestään kertoilemaan.) Kolme on solmua tietäjällä. Kun ukko ensimmäisen solmunsa avaa, niin siitä jo tuima tuuli on tullakseen. Kun toisen, niin lumi pilvenä pyryää, tiet ja talot hankiin hautautuvat. Mutta kun iso mies kolmannen solmun irroittaa, silloin on myrsky maailmankaato, puut poikki ruskavat ja kaikki pedot metsässä vapisevat. Sillä silloin Lappi liikkuu.

Sinikka.

Ja isä kun läksi!

Kerttu

(hymähtäen).

Ei Lapin ilma Lallille pahaa tee. — Tietäjän tuttava on isäsi. Kyllä Kaikkivalta omansa varjelee.

(Vaitiolo.)

Sinikka

(varovasti).

Luuletko, että — — hän lähti matkamiehiä takaa ajamaan?

Kerttu.

Lähti kontiota kolkaamaan. Etkö kuullut?
(Vaitiolo.)

Sinikka.

Äiti!

Kerttu.

Nuku, lapseni, nuku!

Sinikka.

Minua niin pelottaa.

Kerttu.

Mikä?

Sinikka.

Ettei isä vain Ingolle pahaa tekisi.

Kerttu.

Isäsikö? — (Hymähtäen.) Jos saavuttaa, saattaapa vähän kovistellakin oman käden käyttäjiä.

Sinikka
(säikähtäen).

Äiti!

Kerttu.

Leikkiähän minä laskin, lapsi kulta, leikkiä. — Eihän isä heille mitään pahaa aio. Muuten lylyn lumelle lykkäsi.

Sinikka.

Mutta miksi otti hän kirveen mukaansa?

Kerttu.

Ka, eihän sulin käsiin painiin mesikämmenen kanssa mennä.

Sinikka

(itsepintaisesti).

Mutta miksi huusit sinä hänen jälkeensä: »et enää saavuta heitä».

Kerttu.

Ettei hän tosiaankaan turhan tautta matkamiehiä ajaisi. — Eikä ajakaan. Karhun kaatoonhan isäsi on koko viikon aikonut. Siksi kirveenkin tahkosi.
(Vaitiolo.)

Sinikka.

Äiti!

Kerttu.

Niin, lapseni?

Sinikka.

Minä pelkään, että isä tappaa heidät!

Kerttu

(tyynesti).

Ei isäsi miesmurhaa tee.

Sinikka.

Hän oli niin hirveä hahmoltaan, kun hän läksi. En ole isää vielä ikinä nähnyt sellaisena.

Kerttu.

Hiljainen mies on isäsi, ei tahdo pahaa kenellekään. Mutta ihmiset eivät anna hänen olla rauhassa. Siksi hän joskus vihastuu.

Sinikka.

Vihoissaan vielä tuhotöitä tekee.

Kerttu.

Ei ole tehnyt ennenkään. -- Pian iloisena miehenä metsältä palajaa. Silloin täällä hilpeät peijaat pidetään, karhu tupaan kannetaan . . .

Sinikka.

Eihän isä ole ennenkään karhun peijaita pitänyt?

Kerttu.

Pitää vielä, pitää. Kaikki kylän miehet kestiin käsketään, virret viritetään, kisat päiväkausiset karkeloitaan. Siinä kihlat vaihdetaan . . .

Sinikka.

Äiti! Minä en huoli muista kuin Ingosta.

Kerttu

(loruillen kuin lapselle).

Huolit, lapseni, huolit. Tulevat Turusta kosi-
jat, toiset Kokemäeltä vierähtävät . . .

(Kova tuulenpuuska. On kuin ulko-ovea rynkytettäisi.)

Sinikka

(parkaisten).

Nyt ne tulevat!

Kerttu.

Ketkä?

Sinikka.

Noidanhenget! Huone huojuu, kattotorvi tohi-
see . . .

Kerttu.

Tuntuu nyt tietäjä kolmannen solmunsa aukais-
seen. — (Sytyttelee pärettä ja saa sen jo tuleen leimah-
tamaan. Silloin kova ryske eteisessä, ovet lentävät auki,
päre sammuu, kylmä viima puhaltaa läpi huoneen.) Taatto
taivahinen.

Sinikka.

Äiti!

(Pakenee karsinanpuolelle.)

Kerttu

(sytytellen pärettä).

Mene ja telkeä eteisen ovi!

Sinikka.

Äiti! Minä en tohdi!

Kerttu.

Kuulitko? Särkee tuuli oven. — (Saa päreen sytymään, tuuli sammuttaa sen taas.) Näetsen! Porot silmille tulevat! (Selvitellen silmiään.) Sulje ovi!

Sinikka

(on sutiputi pukeutunut).

Ka, eiväthän nuo purematta nielle. — (Menee eteiseen ja sulkee ulko-oven, kompastuu, kirkaisee ja palajaa takaisin kauhistuneena, väristen kuin haavanlehti.) Äiti! Äiti!

Kerttu

(on saanut päreen palamaan).

Noh? Kah? Susiko siellä oli? — Kun päänsä puhki seinään lentää . . .

Sinikka

(vavisten).

Siellä . . .

Kerttu.

Mikä hätänä? Mikä siellä oli?

Sinikka.

Siellä — — on — — kuollut mies — — eteisessä.

Kerttu.

Häh? Uneksitko sinä seisaallasi? — Missä?

Sinikka.

Siellä. — (Seuraa pelokkaasti äitiään kynnykselle.) Äiti!
Se on Inko!

Kerttu

(valaisten miestä päreellään).

Eihän se kuollut ole. Eläähän tuo. Etkö näe?
Käsi liikkuu . . .

Sinikka.

Inko! Inko! (Syöksyy hänen luokseen.) Mutta
miksi hän ei nouse ylös?

Kerttu

(kopistaen Inkoa kenkensä kärellä).

Nousetko pois siitä! Kah! Tokko pääset!

Sinikka.

Elätkö?

Inko

(uikuttaen).

I—ihmiset, hyvät ihmiset!

Kerttu.

Oletko ulisematta siinä! — Tuosta nyt koko
vastuksen jätti! — Tuletko tupaan vai jäätkö kar-
tanolle? Ei tässä sinun tähtesi ruveta lämmintä
harakoille laskemaan.

Sinikka.

Äiti, näethän, että hän on sairas.

Kerttu.

Mikä hänellä on? Terve kuin pukki. Siinä vain suotta kuvattelee. — Kah, nousetko! Eikö ole sanasta apua?

Inko.

I—ihmiset, hyvät ihmiset — — —

(Pääsee Sinikan saattamana tupaan. Kerttu sulkee oven vihaisesti heidän perästään. Inko vaipuu väsyneenä lautsalle ovensuuhun. Vaitiolo.)

Sinikka

(sulatellen hänen sormiaan).

Elätkö vielä, armas? — Äiti, näetkö hänen käntensä ovat aivan jäätyneet.

Kerttu.

Välipä tuosta, jos olisi jäänytkin hangelle. Äläs eto kalu! — Ja missä sinulla on hevonen? Häh?

Inko

(uikuttaen).

Oivoivoivoi — — —

Kerttu.

Lienet avantoon ajanut? Silloin on sinulla kiukka lähtö tästä talosta.

Sinikka.

Kunne kyyditsit pyhän miehen?

Inko

(kalistaen hampaitaan).

Kuolemaa kyydinyt olen, Manan matkamiestä opastanut — — —

Kerttu.

Lienee missä päänsä täyteen juonut. Huulet tyhjää höpisevät, silmät päässä pyörivät kelvottomalla.

Sinikka.

Äiti, etkö näe, että hän on henkitoreissaan?

Kerttu.

Hän! Ei hänestä henki niin hevillä lähde. —
(Ärjäisten.) Minne hevosen jätit, hirtehin!

Sinikka.

Inko, armas Inkoseni, voitko puhua?

Inko.

I—ihmiset, hyvät ihmiset, jos tietäisitte . . .

Kerttu

(säpsähtäen).

Onko jotakin tapahtunut?

Sinikka.

Kohtasiko taatto teidät?

Kerttu.

Etkö sinä saa suutasi auki? Puhu!

Inko.

Hirveitä tapahtunut on. Tuoni tiellä vastaan tuli, kirves kiiluva kädessä talvitietä hiihti . . .

Sinikka.

Isä se oli.

Kerttu.

On voinut joku muukin olla.

Inko.

Ei ollut ihmisen näköinen se. Pää pilviä piteli, taivas myrskynä perässä tuli.

Kerttu.

Lie ollut Lappi hiihtämässä.

Sinikka.

Varmaan oli korven Kaikkivalta kulkemassa.

Inko.

Kuolema se oli. Vihurina vastaan vihelsi. —
(Lokattavin leuvoin.) Näin minä kirveen välkähtävän . . .

Sinikka.

Äiti! Äiti!

Kerttu.

Kerro!

Inko.

Henkeni hädässä huusin. Kuulin selvään, kuinka hän pyörähti kannaksille. Minä hevosta hoputin, Köyliön järven jäällä se kuoliaaksi kaatui.

Kerttu.

Hevonen? Ristus ja Maaria! Siitä ei Lalli sinulle hyvää laula.

Inko.

Siinä vasta tohdin jälelleni katsahtaa . . .

Kerttu.

Noh?

Sinikka.

Hyvä, että hengissä pääsit.

Inko

(vavisten).

Silloin näin kuollutta miestä kyydinneeni.

Kerttu.

Kuinka?

Inko.

Siinä körötti reen perässä pyhä mies, kaapuunsa käärittynä, kuten oli lähtiessä tuohon istahtanut.

— (Jälleen kauhun vallassa.) Mutta hänellä ei ollut päätä!

Kerttu.

Häh?

Sinikka.

Ei päätä?

Inko.

Sen oli kuolema ottanut häneltä. — (Peittää kasvonsa.) Jo oli vainaja varsin jähmettynyt...

(Vaitiolo.)

Kerttu.

Kumma on kuulijankin. — Et tuota uneksinut liene?

Inko.

Näin sen näillä silmilläni. — Siellä hän vieläkin värjöttänee, autiolla järvenselällä, purku yöllinen ympärillä.

Sinikka.

Ihme, että itse pelastuit!

Inko.

Minä tiepuoleen poikkesin, juoksin kuin huu-tavan hukan edessä, lankesin, nousin, lankesin, jouduin aina samoille jälilleni. Niin vihdoin talon aukean laidasta hämöttävän näin... Tuohon tuuperruin!

(Vaitiolo.)

Äiti! Sinikka.

Mitä? Kerttu.

Isä on tappanut hänet! Sinikka.

Inko.
Kuolema sen teki. — (Vaitiolo.) Eikö Lalli ole kotona?

Ei. Kerttu.

Inko.
Metsällekö meni? Voi poloista miestä!

Kerttu.
Polompi itse lienet.

Inko.
Voi poloista miestä, sanon, joka tässä jumalan ilmassa ulkoisalla on. Siellä taivas kaikki noidannuolia suhisee . . . Tokko tästä tohtinen kotimajallekaan?

Sinikka.
Voithan meille jäädä.

Inko.
Lieneekö minulle tilaa tässä talossa?

Kerttu

(avaten ikkunaluukun.)

Johan nyt joutavoit! Myrsky on tauonnut, tuisku lakannut. Aamutähdet jo kalpenevat. Pian paistaa päivä heleästi. — (Äkkiä kuiskaten.) St! Hiljaa!

Sinikka.

Mitä, äiti?

Kerttu.

Varjele vakainen luoja!

(Vaipuu läöpästyksissään rahille.)

Sinikka.

Äiti! Voitko pahoin?

Kerttu.

St! — Hän seisoo siellä.

Sinikka.

Kuka?

Kerttu.

Isäsi. Lalli. — (Kohoa jälleen ikkunaan.) Keskellä pihaa, huurteisessa hämärässä. Liikkumattomana kuin lumipatsas. Kirves kädessään.

Inko.

Miksi hän ei tule tupaan?

Sinikka
(pelokkaasti).

Käynkö — — minä — — ja käsken hänet — — sisälle?

Kerttu
(kuiskaten).

Ei. Hän tulee kyllä itse. — (Väristen.) Hän on kasvanut ja hänen päänsä on kyynäränpituinen... Nyt hän liikahtaa, hän tarttuu päähänsä, hän repii ja raastaa sitä... nyt katsoo hän tännepäin. (Lyö äkkiä kiinni ikkunaluukun.) Ei se ole Lalli!
(Peittää kasvonsa käsillään.)

Sinikka.

Eikö? — Kuka se on?

Kerttu.

Ei se ole mikään ihminen. Kuolleen kasvot ne olivat. Kylmät ja vääristyneet.

Inko.

Kuolema se on. — (Parahtaen.) Nyt hän tulee minut korjaamaan.

(Pakenee etualalle. Tuvan ovi avautuu, Lalli näkyy kynnyksellä, piispan lakki päässään, kirves kädessään. Vaitiolo.)

Kerttu
(hitaasti).

Miksi — — et tule — — sisälle?

Lalli

(etenee mykkänä ovensuuhun).

Kerttu.

Isä!

Lalli.

Terve taloon.

Inko.

Hän tappaa!

Lalli

(laskien kirveen kädestään).

En — — minä — — tapa ketään.

(Puhuu jäykästi, harvakseen, kasvot liikkumattomina. Hänen äänensä on soinnuton ja kumea, hänen katseensa harhailee ikäänkuin hän ei tuntisi tupaa eikä läsnäolijoita.)

Kerttu.

Lalli! Mitä olet tehnyt?

Lalli

(pudistaa päätään hitaasti).

Kerttu.

Kaadoitko karhun?

Lalli.

Tapoin jalon tenavan.

Sinikka.

(lähestyen arasti häntä).

Isä!

Lalli

(päättään nyökkähyttäen).

Sinikka! — (Äkisti.) Ei, ei minun täytyy pois!
Ennen kuin hän tulee.

Kerttu.

Kuka?

Lalli.

Hän — — — etkö kuule?

Inko

(rohkaistuen toisen hädestä).

Ajaako — — sinuakin — — joku takaa?

Lalli

(kuuntelee).

Ei. Hän ei vielä löytänyt minua. Hän ei nähnyt jälkiäni. Hän ajaa ohitse. — (Hengähtää, hänen jännityksensä herpautuu; valittavalla äänellä.) Missä olen? Miksi ei kukaan anna minulle juoda?

Kerttu

(tarjoaa haarikan hänelle).

Lalli

(juo ahnaasti).

Kerttu.

Mistä tulet? Missä olet ollut?

Lalli

(tarjoten haarikan hänelle).

En tiedä. Metsä otti minut.

Kerttu.

Metsä?

Lalli.

Kotavuori käski, Lapinkorpi tuli kohisten takanani.

Kerttu.

Sinä edellä menit? Minne?

Lalli.

Tuhannet tähdet silmissäni sinkoilivat. — — Oli niinkuin olisi maailma loppunut . . . ja minä seisonut yksin pitkän pilven päällä . . . ja huutanut korvaani ääni yöstä, ympäriltä, korkeuksista, syvyyksistä: »Kaikkivalta! Kaikkivalta!»

Kerttu.

Kuka huusi?

Lalli.

Minä. — Oma ääneni se oli. — Minä olin yksin. — (Väristen.) Kaikki juuhalat olivat kuolleet eikä ihmisiä ollut enää. Ja minä huusin, huusin niin paljon kuin jaksoin: »Kaikkivalta! Kaikkivalta!»

Kerttu.

Lappi oli lumonnut sinut.

Lalli

(väristen).

Taivaat nauroivat, meret autiot vastaan myräh-
telivät. Silloin minä tunsin, että elämä pakeni
minusta ja sen sijaan tuli jotakin outoa, jota minä
en tiedä vielä, mitä se on. — (Tarttuu päähänsä.)
Se on täällä. Se on suuri kuin yö ja korkea
kuin Kotavuori. Mutta miksi eivät mitkään tähdet
tuiki siellä?

(Kohottaa kätensä taivasta kohden. Vaitiolo. Kerttu
peittää kasvonsa.)

Sinikka.

Isä! Mistä olet saanut tuon lakin?

Lalli

(säpsähtäen).

Lakinko?

Sinikka.

Miksi pidät sitä päässäsi? Anna, minä otan
sen pois.

Lalli.

Ei, ei.

Sinikka.

Se on niin ruma. Etkö anna minun ottaa sitä?

Lalli.

Se ei lähde. Se on kasvanut kiinni päähän.

Sinikka.

Kiinni?

Lalli.

Olen koettanut ottaa sitä pois. — (Kauhulla.)
Tukka ja päänahka mukana tulevat.

Sinikka.

Hyytynyttä verta se on. Minä sulatan sen. —
(Pyyhkii Lallin ohimoita ja ottaa lakin hänen päästään.)
Kas niin, nythän taas olet isäni entinen.

Lalli

(vaipuu väsyneenä rahille).

(Vaitiolo.)

Inko.

Oletko tappanut pyhän miehen?

Lalli

(raukeasti).

En muista. Korvani koskena humisevat. —
(Tarttuu päähänsä, on näkevinään veripisaroiita kädellään.)
Verikoskena! Verikoskena!

Kerttu

(kyyneliensä välistä).

Miksi ne eivät antaneet hänen olla rauhassa?
Nyt ne ovat tehneet hänet murhamieheksi!

Lalli.

Lapinkorpi sen teki, Kaikkivalta kohotti kirveheni — — Siellä istuu nyt pyhä mies, ajelee yksin huurteisessa aamuhämärässä. — (Kauhulla.) Hän etsii päätään. — Kuuletteko? Kulkusia! Hän tulee tännepäin.

Sinikka

(purskahtaa itkuun ja kätkee päänsä Ingon olkaa vasten).

Kerttu.

Jumalani! Jumalani!

Lalli

(kuuntelee).

Hän pysähtyy. — Nyt hän on kartanolla. Nyt hän tarttuu eteisen oveen. — (Suurimmalla kauhulla.) Hän tulee tupaan! Hän tahtoo ottaa oman pääni minulta!

(Kohottaa toisen käsivarren ikäänkuin suojakseen. Tuvan ovi aukenee äänettömästi.)

Lalli

(nyykähyttäen päätään ovelle päin).

Minä tulen.

Sinikka.

Isä! Eihän siellä ole ketään.

Lalli.

Kas, hiiret! (Osoittaa permannolle.) Niin paljon hiiriä. Yksi, kaksi, kolme, kaikkipa nuo näkyvät

olevankin. — (Väistyen.) Ne jyršivät minun varpaitani!

Sinikka.

Isä! Isä!

Kerttu.

Herra on hänen järkensä valon sammuttanut.

Lalli.

Ne tulevat tännekin. Ne kiipeävät pitkin kylkiluitani. (Väistyen.) Pois! Näettekö! Niitä on tuhansia. Tuo, valkea, tuo punainen, tuo harmaa . . . kiskiskis . . . Kunne kätkeydyn heiltä?

Inko

(itseksseen).

Kurja mies!

Lalli.

Kotavuorelle! Kotavuorelle!

(Juoksee ulos.)

Esirippu.

NINIVEN LAPSET

SATUNÄYTELMÄ

HENKILÖT:

NINUS I:nen, Niniven kuningas.

ZENOBE, hänen tyttärensä.

INDRA, Intian prinssi.

IONA, profeetta.

VANHA TIETÄJÄ.

AIRUT.

ERAKKO.

VAINAJA.

KOLME PALVELIJAA.

Kansaa, bajadeereja y. m.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

(Kuninkaan puutarha. Oikealla palatsi pilaristoinen. Taustassa puutarhan portti ja muuri, jonka ylitse näkyy palanen Niniven kaupunkia loivalla vuorenrinteellä. Vasemmalla taustassa temppelin pääty.)

Yö. Palatsi on valaistu juhlaa varten. Esiripun noustessa ukonjyrinää ja salamoita.

Kansan vanhimmat tulevat saatossa palatsista ja menevät poikki näyttämön temppeliin.)

Kansan vanhimpain kuoro.

Aution maan
antoi Herra meille,
me teimme sen viinitarhoiksi.

Myrskyisän meren
antoi Herra meille,
me aallot laivoin lannistimme.

Hehkuvat himot
antoi Herra meille,
me valjastimme ne valon varsoiksi.

Kuoleman kauhun
antoi Herra meille,
me voitimme sen mielen viisaudella.

Maailman tyhjän
antoi Herra meille,
me täytimme sen ihmisnerön voimalla.

(Ukonjyrähdys. Salamoita. Profeetta Jona ja vanha
Tietäjä tulevat puutarhan portin kautta perältä.)

Tietäjä.

Tähän asti sinut saattaa voin, en etemmäksi.

Jona.

Jätätkö minut? Juuri nyt kaipaisin minä johdatusta. (Rukoilevasti.) Isä, täytyykö minun tuonne sisälle?

Tietäjä.

Se on Herran tahto. Hän suusi kautta tuomionsa julistaa. Sillä totisesti sanoo Herra: »Vielä on neljäkymmentä päivää armon aikaa. Sitten Ninive hukkuu!»

Jona.

Tiedän. Tuon sanoi hän unessa minulle. Siksi olen minä jättänyt yksinäisen majani korvessa, siksi tätä suurta ja kaunista kaupunkia lähestynyt. — Mutta minun sieluni on syvästi murheellinen.

Tietäjä.

Miksi suret?

Jona.

Säälin tätä kaupunkia, itken näitä ihania yrtti-
tarhoja, murehdin korkeita kaaria ja pylväitä, jotka

niin uljaasti taivaalle kohoavat ja Jumalan kunniaa kuuluttavat.

Tietäjä.

Itselleen on ihminen ne rakentanut. Omaa kunniaansa hän niiden kautta kuuluttaa. Siksi on Herra päättänyt ne hukuttaa, sillä niiden synty on pahasta.

Jona.

Isä! Jos paha on voinut näin suurta luoda, miksi on Herra sallinut pahan kasvaa näin suureksi?

Tietäjä.

Pitkämielinen on Herra ja aivan hyvä. Hän sallii kasvaa elonaikaan asti niin nisujen kuin ohdakkeiden. Mutta nyt on tälle kaupungille elojuhla tullut.

Jona.

Enin kuitenkin suren näitä raukkoja ihmisiä, jotka eivät tiedä, mitä he tekevät, ja joiden siitä huolimatta pitää kuolemalla kuoleman. Etkö näe, isä, niinkuin lapset he ovat, vielä rikkoessaankin viattomat ja armaat; tuskin osaavat he oikeata kättä vasemmasta erottaa. Kuinka voi siis vaatia korven jumala, että he taitaisivat tehdä eron hyvän ja pahan välillä?

Tietäjä.

Juuri siksi on Herra sinulle unessa ilmestynyt. Siksi on hän sinun kupeesi sonnustanut ja sinut

tähän suureen kaupunkiin lähettänyt. Sillä sinun tulee heille saarnata ja opettaa, että he syntinsä tuntoon tulisivat.

Jona.

Enkö liene liian nuori tähän tärkeään toimeen?

Tietäjä.

Nuoret ovat kansan omatunto. Nuorten kautta Jumala tahtonsa julistaa

Jona.

En tiedä, tokko osaan puhua heille. Minä olen kokematon ja heikko. Korvessa olen minä kasvanut, kedolla paimenien kanssa keskustellut, enin kuitenkin korven puiden kanssa ja niiden ikuisten ähtien, jotka kiiluvat yössä majani yllä. Minun puheeni on kova kuin korven tuuli ja minun sanani karkeat kuin hiekka aavikolla. Kenties en osaa oikein käyttäytyä vallan saleissa enkä sopivasti heidän sydämiään satuttaa? Kenties tulevat he nauramaan minun kompelölle käytökselleni ja ilvehtimään minun yksinkertaiselle puheelleni. Silloin minä tulen pilkaksi ja sananlaskuksi kansojen seassa.

Tietäjä.

Ihmiset nauravat aina sille, mitä he eivät käsitä, ja pilkkaavat sitä, mitä he eivät ole ennen kuulleet. Mutta heidän naurunsa on kuihtuva heidän huulillaan ja heidän pilkkansa on lakastuva niin-

kuin heinä, joka tuleen heitetään. Mene rohkeasti! Totisesti on Herra antanut sinulle voimansa ja väkensä käydä turvallisena vaikka jalopeurain kesken.

(Ovat tulleet vasemmalle etualalle. Naidut naiset tulevat saatoissa palatsista ja menevät temppeeliin.)

Naitujen naisten kuoro.

Kaunis on ihminen,
koska työn hikihelmet häll' on kulmaluilla.
Kauniimpi ihminen on,
koska koti aidattu on linnun-laulupuilla.

Kaunis on ihminen,
koska hän haudan unta, unhoitusta halaa.
Kauniimpi ihminen on,
koska elon tulikukka poskipäillä palaa.

Kaunis on ihminen,
koska mielen maltista hän matkasauvan vuolee.
Kauniimpi ihminen on,
koska hän erehtyy ja etsii ja huolee.

(Ukonjyrähdys. Salamoita.)

Jona.

Isä! He laulavat: ihminen on kaunis.

Tietäjä.

He juhlivat ja pitävät pitoja itselleen. He uhraavat alttareilla ja tekevät temppeleitä itselleen, sillä he eivät tiedä, että Jumala yksin on kaunis.

Jona.

Kuinka voi ihminen omaa itseään jumaloida?

Tietäjä.

He ovat unhottaneet, että he ovat vain Jumalan kuvat, eivätkä tiedä mitään itseään korkeampaa. He katsovat maailmasta vain omia kasvojaan kuin peilistä eivätkä näe ikuisen kauneuden kasvoja, jotka kaiken luomakunnan valistavat. Siksi he ovat rumat ja saastaiset sinun Herrasi Jumalasi edessä ja siksi hän on päättänyt heidät kaikki kadottaa.

Jona.

Niin se on. Ei ole mitään kauniimpaa kuin Jumala. Kuitenkin tuntuu minusta kuin hän olisi kaunis vaan tuolla korvessa: täällä on ihminen asettanut oman ihanuutensa hänen sijalleen. Hämärä huntu laskeutuu minun silmilleni: minä en seiso enää Herran kasvojen edessä.

Tietäjä.

Seisot oman elämäntyösi edessä, siksi monet ajatukset mieltäsi myllertävät. On koittanut sinulle korkein hetki, mikä ihmisellä on, se, jolloin Jumala puhuu hänen suunsa kautta ja kaikki voimat hänessä huutavat: nyt taikka ei milloinkaan!

Jona.

Nyt on se tapahtuva. Hyvästi! Kiitän seurastasi, vanhus. Sinun sanasi ovat minua ihmeellisesti vahvistaneet.

Tietäjä.

Hyvästi!

Jona.

Mutta ennen kuin eroamme: virka minulle kuka olet.

Tietäjä.

Muukalainen, jonka kaupungin portilla tapasit ja joka opasti sinua, koska kysyit kuninkaan palatsia. Tuossa se on! Tässä eroavat askelemme.

Jona.

Enkö koskaan elämässä enää näe sinua?

Tietäjä.

Kenties joskus, kun kaipaat saattajaa kautta elämän sokkeloiden. Nyt tiedät tiesi itse.

(Viittaa palatsiin ja menee hitaasti vasemmalle. Kääntyy ja kohottaa kätensä siunaukseen. Jona jää miettivänä hänen jälkeensä katsomaan.)

Jona

(yksin).

Merkillinen vanhus! Iankaikkinen rauha säteili hänen silmistään.

(Parvi nuoria poikia ja neitoseja huiskahtaa esille palatsista. Yhtyvät sen edessä kiihkeään karkeloon.)

Nuorten kuoro.

Syksy on tullut ja syysviljat huojuu,
raskaina rypäleistä puun oksat nuojuu.
Aik' on syödä, juoda! aik' on naida, huolla!
Huomenna ehkä ennen ehtoota kuolla!

Kuumat on suudelmat auringon huulten,
Kuumempi sylin-anti aron itätuulten.
Pala, pala, heinä! vierä, vierä, virta!
Pyhä, pyhä elämän on helskyvä pirta!

Jona.

Seis! Onnettomat! Hetki on lyönyt, koittanut
Herran vihan aika. Pukeutukaa säkkiin, te Nini-
ven tyttäret, ja te, Niniven pojat, siroittakaa tuhkaa
päänne päälle! Sillä totisesti sanoo Herra: »Tai-
vaat tulevat tiukkumaan ylhäältä ja pilvet sata-
maan vanhurskautta — — —»

Nuoret

(nauravat ja menevät käsi kädessä ilakoiden palatsiin).

Jona.

(yksin).

He eivät kuule minua. Minä en osaa haastaa
heille. Minun sanani humisevat kuin tuuli heidän
ohitsensa. — Kuinka he näyttivät nuorilta ja iloi-
silta! Täytyykö heidän todellakin kuolla? Onko
kaikki hukkuva? — Sanoiko Herra tosiaankin:
kaikki?

(Piilee puun varjoon ja peittää kasvonsa vaipallaan. Raju-
ilma on lakannut, kuu kohoaa yli muurin ja paistaa puu-
tarhaan. Indra ja Zenobe ilmestyvät palatsin portaille.)

Indra.

Vihdoinkin saan siis kuulla kohtaloni?

Zenobe.

Pelkään, että se riippuu metsän puiden lehvillä.
Hae se sieltä!

Indra.

Metsän puut puhuvat vain sinusta, kaikki lehvät riippuvat vain sinun riemuksesi. Mitä olisi minulla sieltä hakemista, jos sinä lupaat aina seisoa vierelläni?

Zenobe.

Pelkään, että lupani kimmeltää kastehelminä kedoilla. Nouda se sieltä!

Indra.

Kastehelmet heijastavat vain sinua ja kedot kaikki kukkivat vain sinun kauneuttasi. Mitä olisi minulla sieltä noutamista, jos vastaat, että olet omani?

Zenobe.

Pelkään, että vastaukseni vierii kuun säteissä ilman kujilla. Niiltä kysele!

Indra.

Ilmat ilakoivat vain sinua ja kuun säteet kutovat Intian kruunun sinun pääsi päälle. Oletko minun?

Zenobe.

Pelkään — — —

Indra.

Miksi pelkää?

Zenobe.

Pelkään, että kadotan kauneuteni ja minun nuoruuteni nukahtaa kuin kukka Intian jokien luona. Minä olen täällä onnellinen.

Indra.

Olet täällä kuin tuuli kosteikossa. Etkö tahdo pitkin aavikoita puhaltaa? Valkea norsuni on kauas kantava sinut. Kun uuvut, näemme unta laaksoista autuaitten.

Zenobe.

Olen täällä kuin palmu puutarhassa. Joskus tuuli tulee ja ravistaa sen suortuvia. Mutta silloin se pelkää ja vapisee.

Indra.

Suo, että minä olen se tuuli ja taivutan sinun vartesi taaksepäin. Etkä ole vapiseva silloin, vaan tunteva turvan ikuisen povellani.

Zenobe.

Täällä ovat minun linnani ja palatsini, täällä isäini temppelit ja pyhät puut. Kuinka saattaisin minä erota niistä?

Indra.

Siellä välkkyvät valkeat kirkot tummien lehvien välistä ja kuunvaloiset virrat marmoriportaita huuhtelevat. Kuinka et sinä sinne ikävöisi?

Zenobe.

Täällä ovat minun toverini ja leikkikumppanini, täällä tuntee joka nurmenheinä minut. Kuinka voisin jättää heidät suremaan?

Indra.

Siellä kutsuvat kaikki kummut sinua ja kaikki linnut livertävät häitä onnellisten.

Zenobe.

Täällä on minun isäni ja äitini, täällä heimoni heleä ihalan ilman alla.

Indra.

Siellä on ilma kuin yrttitarha ja taivas niinkuin teltta pääsi päällä. Siellä suuri kansa vartoo kuningatartaan.

Zenobe.

Täällä ovat minun muistoni ja toiveeni, täällä lapsuuteni unet ja ajatukset.

Indra.

Siellä on ihmis-ajatus ijäinen ja unelma ainainen niinkuin maailman yö ja päivä. Sillä siellä asuu rakkaus.

Zenobe.

Minä en tiedä, mikä rakkaus on.

Indra.

Kuitenkin ympäröi se sinua niinkuin tuoksu kukkaa. Se sädehtii sinun silmistäsi, se sinun huliltasi humisee. Sinä olet omani?

Zenobe.

En tiedä, salli minun miettiä vielä viikko kaksi sitä. Sitten olet saapa varman vastauksen.

Indra.

Toivoin, että olisin saanut sen nyt.

(Menee alakuloisena palatsiin. Zenobe nojaa uneksien pylvääsen. Jona on peittänyt kasvonsa vaipallaan.)

Tietäjän ääni

(puiden lomasta).

Jona, miksi olet piillyt puun varjoon?

Jona.

Herra, minä pelkään ja vapisen. Ankara hetki ahdistaa minua.

Ääni.

Sinä olet epäuskoinen ja heikko. Enkö antanut sinulle elämän ajatusta?

Jona.

Minun eloni ajatus on samentunut niinkuin kaivo ja minun varmuuteni mennyt niinkuin pilvi menee. Puun lehvät varjoavat minun häpeääni.

Ääni.

Yön tähdet ovat sinulle tiesi viitanneet. Tunnet Jumalan kaikkivaltiaan.

Jona.

Tahdon oppia oman itseni synnyt.

Ääni.

Mikä olet sinä itse? Tomu, ellei Henki puhu sinun suusi kautta.

Jona.

Siksi säärittävät tomun lapset minua.

Ääni.

Puhalla siis elävä Henki heihin.

Jona.

Tomu nousee minua vastaan ja oma henkeni puhuu minun suuni kautta. Minä olen hukassa!

Ääni.

Syvyys on lankeava sinun päällesi ja kaislikko peittävä sinun päälakesi. Niniven kaupunki on nielevä sinut. Synnin uni on sinut yllättävä.

Jona.

Eikö armahdusta?

(Kohottaa käsivartensa kohti taivasta. Vaitiolo.)

Zenoben laulu.

Aika: vierivä kehräpuu.

Maailma: soiluva salmensuu.

Rakkaus: aurinko taivahalla.

Kuolema: pilvi päivän alla.

Hetki: ihmisen ijäisyys.

Jumala: sykkivä sydämettyys.

(Jona lähestyy hitaasti palatsia. Zenobe huomaa hänet säpsähtäen.)

Zenobe.

Kuka olet?

Jona.

Minä olen murheellinen mies, jota suuri ajatus ahdistaa. Siksi täytyy minun tuonne sisälle.

Zenobe

(itseksseen).

Varmaan joku vaeltava runoniekka. — (Ääneen.)
Myöhään tulet. Kuningas saattoineen menee
kohta temppeliin.

Jona.

Kenelle on tuo kirkko pyhitetty?

Zenobe.

Se ihannoi ihmisyttä. Etkö sitä tiedä?

Jona.

Mitä on ihmisyys? Sano se minulle, jos voit, Niniven tytär!

Zenobe.

Turhaan tekeydyt niin tuikitietämättömäksi minun edessäni.

Jona.

Minä tiedän vaan, mikä on jumaluus. Tahdotko tulla sitä tuntemaan?

Zenobe.

Tahdot solmita minut sanoissa vaan. Voit kysyä sitä kansani vanhimmilta.

Jona.

Minulla ei ole mitään heiltä oppimista.

Zenobe.

Kas niin, nytpä tunnustit kuitenkin olevasi enemmän kuin miltä näytät, mies. Oletko runoniekka?

Jona.

Väkevät aatteet uinuvat kuin ukonvaajat minun povessani. Mutta minä en löydä niille sanoja.

Zenobe.

Kuinka?

Jona.

En sanoja, joita ihmiset ymmärtäisivät. Siksi näet murheen leiman minun otsallani.

(Kuningas, Indra y. m. hoviväkeä tulee palatsista.)

Zenobe.

Isä, isä, minä olen löytänyt löytökäisen! Runoniekkan, jolla ei ole sanoja.

Kuningas

(nauraen).

Siispä on hän onnellinen poikkeus vertaistensa seassa. Sillä useampia olen minä tavannut, joilla ei ollut yhtään ainoaa ajatusta.

Zenobe.

Hänellä on monta ihanaa ajatusta. Mutta hän ei saa esille niitä.

Kuningas.

Olkoon hän siis vieraamme ja oppikoon sanansa siroasti asettamaan. Kenties sitten tahdomme kuulla häntä. — Mutta nyt on meidän aika mennä temppeliin. Kansa odottaa meitä.

Zenobe

(Jonalle).

Tuletko?

Jona

(ei vastaa).

Kuningas.

Hän näyttää todellakin korven kontiolta. Mitä arvelet, prinssi Intian?

Indra.

Sivistymättömien paimenten seura kedoilta ei miellytä minua.

(Menevät temppeleihin.)

Kansan kuoro

(temppeleistä).

Kuninkahalle
veisatkaamme,
iloisalle
isälle maamme!
Hältä leivän,
viinin saamme.
Kuninkahalle
keikkukaamme!

Lait hän laatii,
ohjaa maamme.
Ruhtinaalle
riemuitkaamme!
Hänen on huoli,
ilon me jaamme.
Valtiaalle
veisatkaamme!

(Jona on jäänyt yksin ja epäröiden keskinäyttämölle sekä peittänyt kasvonsa vaipallaan. Laulun loppuessa hän säpsähtää, aikoo rientää pois, pysähtyy ja nousee sitten hitaasti ylös temppelein portaita.)

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

(Huone kuninkaan linnassa. Oikealla taustassa leveä pilari-aukko, jonka takaa näkyy taivas ja palanen Niniven kaupunkia. Aukko voidaan sulkea väliverholla. Vasemmalta taustassa vie pilarikäytävä palatsin muihin huoneisiin. Kesellä näyttämöä alttari. Vasemmalla etualalla leposohva.)

Jona tulee perältä rikkaassa itämaisessä puvussa, tukka kammattuna, parta hyvin hoidettuna ja kauniisti palmikoituna. Koko hänen olentonsa on hienon hovimiehen. Lukee papyruslehteä kädessään.)

Jona

(yksin).

Maailma, joka ennen oli minulle niin yksinkertainen, käy nyt päivä päivältä yhä monimutkaisemmaksi minun mielestäni. Mistä se johdunee?

(Pysähtyy, panee sormensa nenälleen ja miettii. Puhuu väärällä päätöksellä ja tekee yleensä sangen koomillisen vaikutuksen.)

Minä tutkin itseäni enemmän kuin milloinkaan ja kuitenkin tuntuu minusta, ikäänkuin en koskaan olisi ollut oudompi itselleni. Se on hyvin merkillistä.

(Laskee kädet ristiin rinnalleen ja miettii. Naurahtaa.)

Ja minä, joka tahdoin yhdellä kädenkäänteellä maailman parantaa! Hassutusta! Syöksyä korvesta kuin luolakarhu ja möyrytä viattomille ihmisille! Ihmekö, jos he nauroivat minulle.

(Pelailee jälleen itseään. Rypistää otsaansa ja koettaa näyttää kovin arvokkaalta.)

Nyt ne eivät naura enää. Nyt annan minä ihmisten olla niinkuin he ovat enkä tyrkytä ajatuksiani kenellekään. Nyt kuuntelee itse kuningas minua suurella kunnioituksella. Minä väitelen viisaiden miesten kanssa ja tulen itse päivä päivältä yhä viisaammaksi. (Huokaa.) Mutta minä huomaan, että minulta puuttuu paljon. Minun tulee vielä paljon tutkia ja opiskella.

(Heittäytyy leposohvalle mukavaan asentoon ja lukee hetkisen. Käännähtää äkkiä ja puhuu suoraan katsomoon.)

Luonnollisesti minä en ole luopunut johtavasta ajatuksestani. Minä vain sorvaan ja sovittelen sitä. Minun täytyy sanalla sanoen tehdä se tarkoituksenmukaisemmaksi. Sillä mitä auttaa, vaikka minä profeteeraan maailman loppuun saakka, jos ei kukaan ihminen ymmärrä, mitä minä profeteeraan.

(Heittäytyy jälleen lukemaan. Kohooa istumaan ja puhuu taas suoraan katsomoon.)

Kuitenkin minä olen profeetta. Minä en ole hetkeksikään unohtanut suurta ja korkeata kutsumustani. Ninive on sangen turmeltunut kaupunki, joka käy kohti varmaa perikatoaan. Mutta se on samalla myös sangen sivistynyt kaupunki, josta profeetallakin voi olla paljon oppimista. Täytyy koettaa saarnata heille sivistyneen ihmisen

tavalla; se on ainoa tie heidän sydämiinsä. (Huokaa.) Mutta sitä varten täytyy minun vielä paljon viisastua, viljellä järkeäni ja sydäntäni ja varsinkin perehtyä perinpohjin eri kansojen ynnä aikakausien käsityskantoihin hyvästä ja pahasta. Tärkein kaikista on kuitenkin oppia puhetaidon alkuperusteet.

(Nousee, ottaa esille peilinsä, tekee liikkeitä ja kasvojen-
eleitä.)

Asia ja aate sellaisenaan ei vielä merkitse mitään. Kaikki riippuu siitä, kuinka se esitetään. Sitäpaitsi ovat ihmiset otettavat yksilöinä, kukin erikseen, eikä joukoissa, kuten niin monet tuhannet profeetat tähän saakka ovat tehneet. Mutta se vaatii ihmistuntemusta. Sitä varten tulee minun lähestyä heitä, veljestyä heidän kanssaan ja olla heidän vertaisensa. Siten opin minä puhumaan kullekin heistä heidän omalla kielellään ja käyttämään saarnoissani niitä puheenparsia, joita he parhaiden ymmärtävät. Luonnollisesti en siten ehdi saada monta pelastetuksi, mutta ne käänän sitä perusteellisemmin. Ja kukatietää, vähitellen, vähitellen yhä useampia . . .

Pääasia, etten noin suoraan ja oikopäätä tuomitse ketään. Jos mieli profeetan onnistua meidän aikoinamme, tulee hänen ennen kaikkea olla täysin suvaitsevainen. Hänen tulee olla lempeä ja hyvä, ottaa osaa ihmisten iloihin ja suruihin, saavuttaa heidän luottamuksensa ja kenties, jos suuri asia niin vaatii, myös tehdä pikkusen syntiä heidän kanssaan, tietysti noin vaan näön vuoksi.

Sitä paremmin saavuttaa hän heidän luottamuksensa. Synnin ja hilpeän leikin lomassa voi myöskin silloin tällöin viskata heidän sydämiinsä jyvän, joka kantaa kultaisia tähkäpäitä.

Oikeastaan ei pitäisi vaatia mitään keneltäkään, ainoastaan ymmärtää. Sehän se juuri lieneekin sivistystä.

(Istuu takaisin sohvalle ja selailee papyruslehtiään.)

Hm, kaikkea nyt ei tietysti voi ymmärtää eikä anteeksi antaa, kuten esim. suoranaista siveettömyyttä. Sellaista on tuomittava, ja tuomittava ankarasti, ellei satu nimittäin aivan lieventäviä asianhaaroja ilmestymään.

(Haukottelee. Heittäytyy lepäävään asemaan.)

Sivistyneenä ihmisenä voi profeettakin tulla varsin hyvin toimeen maailmassa. Siten saattaa hän vaikuttaa myös oikeuden ja totuuden, tapojen puhtauden ja kaikkinaisen hyvän edistämiseksi, kenties vielä paljon enemmän kuin pysymällä raakana yltiöpäänä.

(Haukottelee.)

Fanatismi on hyvin rumaa.

(Haukottelee. Koettaa vielä lukea papyruslehteä.)

Luulen, että on ukkosta ilmassa. Minua väsyttää. Enempi ajattelemisen olisi itsensä kiduttamista; ja siitä on sivistyneen ihmisen enemmän kuin mistään itsensä varjeltava.

(Yhä uneliaammin.)

Ninive on kaunis kaupunki. Olisi sääli, jos Herra hävittäisi sen. Mitkä kirjastot! Mitkä taidekokoelmat! Tulisi ikuinen vahinko koko maailman kultuurille, jos ne hukkaan joutuisivat.

(Korjaa asentoaan.)

Ihmiset ovat käännyteltävät yksitellen. — — —
 Tuon nuoren kuninkaantytären käännyttäisin
 minä hyvin mielelläni.

(Nukkuu. Kuningas ja Zenobe tulevat perältä.)

Kuningas.

Prinssi Indra kysyy joka päivä minulta, onko
 hän saapa sinut omakseen. Minkä vastauksen
 annat hänelle?

Zenobe.

Isä! Minun tekee mieli leikkiä vielä.

Kuningas.

Lienet liioin leikkinyt jo?

Zenobe.

Vuoden kaksi tahdon vielä karkeloida.

Kuningas.

Pelkään, ettet aina valitse ilojasi. — Mikä on
 esim. tuo raakalainen, jonka olet tuonut palatsiini?

Zenobe.

Hän on minun prinssini erämaasta, taatto kulta.
 Eikö hän miellytä sinua?

Kuningas.

Hän on hirveä mies. Onko hän runoniekka?

Zenobe.

Hän! — (Nauraa.) Hänessä ei ole runoilijaa niinpaljon kuin minun kengänkannassani.

Kuningas.

Kuitenkin sanoo kansa häntä profeetaksi.

Zenobe.

Sitten hän on väärä profeetta. Minä kierrän hänet pikkutillini ympärille.

Kuningas.

Varo valkeata sormeasi! Sillä hän tuntuu minusta todellakin sangen sivistymättömältä.

Zenobe.

Minä olen kyllä hänet kesyttävä.

Kuningas.

St! Siinä mies, josta puhumme.

Zenobe.

Hän nukkuu. — Heitänkö huntuni hänen ylitensä?

Kuningas.

Anna hänen olla! Raakalaiset ovat nukkessaan onnellisimmat.

Zenebo.

Mitä pidät hänen ulkomuodostaan?

Kuningas.

Kaunis hän ei ole, jumala paratkoon. Kuitenkin on hänen kasvoissaan jotakin miellyttävää. Minä luulen, etiä hän on hyvä mies. Kuulin jonkun sanovan, että hänen pyhyytensä maine on suuri Mesopotamian heimojen seassa.

Zenobe.

Näetkö, että hän on vaihtanut pukuaan? Hän on myös ruvennut kampaamaan tukkaansa ja palmikoimaan partaansa niinkuin hienoin hoviherra. (Nauraen.) Hyi! Hän lemuaa jo tänne saakka hajuvesille!

Kuningas.

Ennen tuoksui hän vuohipukilta. — Katso, hänellä on papyruslehti kädessään! Lukeeko hän?

Zenobe.

Hän harrastaa uskonnonfilosofiaa ja tutkii meidän vanhoja jumaluustarujamme. Saatpa nähdä, että hänestä vielä tulee hyvin oppinut mies. Silloin on oleva suuri kunnia meidän huoneellemme, että hän on asunut täällä.

Kuningas.

Kiitän kunniasta. — Mutta mitä vastaan minä Intian ruhtinaalle?

Zenobe.

Hän voi odottaa huomiseen.

Kuningas.

Miksi? Etkö voi sanoa sitä tänään?

Zenobe

(nauraen).

Enhän tiedä, mikä mieleni huomenna on.

(Menevät oikealle. Tietäjä tulee esille erään verhon takaa, lähestyy Jonaa ja kohottaa kätensä hänen ylitseen. Jona äänтелеe unissaan.)

Tietäjä.

Nuo neljäkymmentä päivää ovat nyt kuluneet. Missä on minun kunniani, kysyy Herra.

Jona

(unissaan).

Mitä — — pitää minun — — tekemän?

Tietäjä.

Nouse! Vielä on aika. Mutta mitäs teet, se tee pian! Sillä tänä päivänä Ninive hukkuu.

Jona.

Se — — oisko loppu?

Tietäjä.

Etkö kuule, kuinka rajuilma lähestyy? Jo pilvet jylisevät Herran tuomiota. Nouse! Julki huuda siis, mitä tunnet rinnassasi!

Jona.

Herra! — Elleivät he kuule?

Tietäjä.

Niin syy ei sinun. Olet tehnyt tehtäväsi.

Jona.

Kenties — — lempeydellä — — voisin heidät käännättää?

Tietäjä.

Seisot kukkulalla, he laaksossa. He nouskoot, sinä ällös astu alemmaksi!

Jona.

Mutta — — jos he — — hukkuvat?

Tietäjä.

Miksi epäröit enää? Nouse! Ken suurta aikoo, ei sovi sen surra kaupunkien kuolemaa.

Jona

(tuskallisesti).

Minä — — en voi.

Tietäjä.

Kuinka?

Jona.

Minä olen ihminen ihmisten seassa. Kuinka voisin minä heille tuomiota julistaa?

Tietäjä.

Sokaistu mies! Kuitenkin olit sinä syntynyt profetaksi. Nyt on Herra ottava pois sinulta sinun pyhän kutsumuksesi eikä sinulla ole yhtään elämän ajatusta enää.

(Poistuu. Jona heräjä huudahtaen. Zenobe tulee oikealta. — Koko edellisen vuoropuhelun aikana on kuulunut etäistä ukonjyrinää. Nyt alkaa ilma pimetä.)

Zenobe.

Sinä huusit, profeetta!

Jona.

Pois! Pois!

Zenobe.

Minne?

Jona.

Korpeen! Pakoon kuolemaa!

Zenobe.

Sinun muotosi on muuttunut ja sinun suusi puhuu sekavia sanoja. Mitä on tapahtunut?

Jona.

Pois! Pelasta itsesi ja pakene! Sillä tänä päivänä Ninive hukkuu!

Zenobe.

Sinä olet mieletön. — Lähdetkö todellakin takaisin erämaahan?

Jona.

Seuraa minua!

Zenobe.

Sinua? Minne?

Jona.

Kauas täältä! Pois alta tulevaisen vihan!

Zenobe.

Mikä ajatus!

Jona.

Zenobe, Niniven tytär! Tahdotko pelastua?

(Tarttuu kiihkeästi hänen käteensä.)

Zenobe

(nauraen).

Profeetta, älä unohda kutsumustasi!

(Irroitaa itsensä hänestä. Jona katsoo häneen jäähmetyneenä.)

Jona.

Hän nauroi! Hän nauroi! — (Katkerasti.) »Profeetta, älä unohda kutsumustasi!» — (Peittää kasvonsa vaipallaan.) Sinäpä sen sanoit.

Zenobe.

Menetkö?

Jona.

Nyt tiedän, mikä on tekoni.

(Syöksyy oikealle. Ilma hämärtyy yhä enemmän.)

Zenobe

(itseksseen).

Mikä metsäkarju! — Mutta kuinka täällä on niin pimeätä?

Kuningas

(tulee kiireesti).

Tyttäreni! Sulje uudin nopeasti. (Vetää verhon pilari-aukon eteen.) Sytyttäkää tulet! Rajuilma on noussut korvesta ja lähestyy kaupunkia. Tulinen hiekka täyttää kadut ja ilman. — Joutuin! Nopeasti! Minä tukehdun! — Soittoa! Karkeloa!

(Palvelijoita juoksentelee edes takasin.)

1:nen palvelija.

Kaikki soihdut sammuvat linnassa eikä mikään huilu helise enää. Tanssijattarien huntu käy lyijynraskaaksi heidän hartioillaan. He eivät jaksaa jalkaa maasta kohottaa.

Kuningas.

Lähetäkää sana nopeasti erakoille kedoilla ja ketojen luolissa. Tiedustakaa heiltä, mitä tämä pilvi merkitsee.

2:nen palvelija.

Kaikki erakot kedoilta ovat paenneet ja tulevat tännepäin. Kauhu on vallannut paimenet karjoi-

neen. Kaikki syöksyvät sikin sokin kohti kaupunkia.

Kuningas.

Temppeliin! Temppeliin!

3:s palvelija.

Temppelien ovet ovat sulkeutuneet jyrinällä eikä kukaan saa auki niitä. Kansa luulee, että se on maailman loppu!

Kuningas.

Sytyttäkää tuli kodin alttarille! Kotiliesi on meitä suojeleva.

(Palvelijat tekevät tulen alttarille. Liekki leimahtaa, näyttämö valkenee. Erakot saapuvat laulaen yksitoikkoista säveltä.)

Erakkojen kuoro.

Kaupin on aihnahan
tarina kuultu:
harhaili maita
ja meriä myöten,
suistamot sukelsi,
helmiä etsi,
aarteihen löysi,
onnea ei.

Sankarin ylvään
on laulettu satu:
karkasi orhin
korskuvan selässä,

löi vihamiestä,
 ystäviäkin,
 valtikan löysi,
 onnea ei.

Neien on virman
 virketty arpa:
 huulin hän hehkuv
 kisan kiiti,
 helmoa nosti,
 huntua heitti,
 lempeä löysi,
 onnea ei.

Laulujen miehen
 on kivessä kirja:
 valvoi yöt,
 päivät unta näki,
 matkasi ihalat
 ilman rannat,
 mainehen löysi,
 onnea ei.

Tietäjän viisaan
 on elämä tuttu:
 vuodesta vuoteen
 korvessa istui,
 jäykkeni jänner,
 otsa uurtui,
 aatteen löysi,
 onnea ei.

Zenobe
 (väristen).

Isäni, keitä nuo ovat?

Kuningas.

Ne ovat tietäjiä erämaasta, jotka pakenevat Jumalan tuulen tieltä. Varmaan on tämä maailman loppu.

(Äidit tulevat kantaen olkapäillään hedelmä- ja kukkakoreja. Heidän jälestään kansaa kaikenlaista.)

Äitien kuoro.

Sulle me lahjamme kannamme, oi kotiliesi!
 Suot sinä lämpöä, lempeä turvattomalle,
 köyhälle loistat,
 lohdutat myöskin murheita mahtavan, rikkaan.
 Painavi pattoinen päänsä sun helmahas hellään,
 murhaaja, maanpakolainen sua unelmissansa siunaa;
 syntyen sinulta
 saamme me katsehen kirkkaan;
 elämän teillä
 oot kova kallio keskellä kuohuja, merta;
 kuoleman aution tullen
 liekutat meille viimeisen, vaikean viestin
 rannoilta viidan
 vihertäviltä.
 Korkea, oi kotiliesi! pala siunattu liekki!

(Uhraavat. Liekki alttarilla hämärtyy.)

Erakkojen kuoronjohtaja.

Hiilos himmenee,
 vilkkuvat sini-salaperäiset virvat,
 nousevat kangastuksina kaukaa
 suvun alku-äitien ammoiset tarinat;
 olentosi lähteet
 aukeaa,

yksilön rajat
 raukeaa,
 onkalot perittyjen ominaisuuksien,
 kuilut kuolleiden
 kouristaa,
 aivojen outojen, villien luomat kummitus-ihmeet,
 näyt näkemättömät,
 sadut sanomattomat;
 pauhaten kumpuaa iankaikkinen kuoro.

(Alttarin keskeltä kohoaa Vainaja, jota näkymätön, mummiseva kuoro säestää. Näyttämö on hämärtynyt. Kansaa polvistuu kauhuissaan.)

Zenobe.

Isä! Katso!

Kuningas.

Vainajat ovat lähteneet haudoistaan. Totisesti on tämä Jumalan päivä.

Vainajien kuoronjohtaja.

Valhetta, valhetta vaan oli leimuva liesi,
 valhetta vanhempain koti kultainen, kallis,
 taruja työ, hyve, totuus,
 juttuja jumalten lait, runon raikuva kangas.
 Sua syytämme
 tuli turmion!
 Sua kiroomme
 lieska helvetin!
 Sulle uhrasimme
 unemme, vaivamme,
 sulle kannoimme
 hikemme, heelmämme,
 heijastit höyhensaaria, untuvapatjoja,

antoi elämä
 paatisen penkin,
 kuolema multaisen mättään.
 Kirottu, oi kotilies! säen pettävä, sammuu!

(Tuli sammuu kodin alttarilla. Näkyy vain sininen, kaamea kajastus, joka tulee kuin tuonen onkaloista.)

Erakkojen kuoronjohtaja.

Tukkani nousee
 kauhu selkäpiitäni karmii,
 on kuin siirtyisi seinät ja katto,
 kuulisin ääniä kummia vuorilta, mailta.

Vainajien kuoro

(näkymättömänä).

Suuri on
 urhojen yön ympäripiiri,
 pieni on
 auringon, kuun kultainen tanner,
 auto on avaruus, tosi talvi on yksin,
 kaikkeus kammottavainen, tiedoton, jäätävä tyhjiys,
 josta me tulimme,
 jonne me menimme,
 missä me enimmän aikamme elimme.

Erakojen kuoronjohtaja.

Aukaisen uksen,
 syöksyn tuiskuhun, tuuleen.

(Erakot pakenevat kauhistuneina perälle. Vainaja häviää. Jona, alkuperäisessä profeetan puvussaan, sauva kädessä, saapuu oikealta. Vetäisee pois verhon, joka peittää pilari-aukon. Taivas on verenpunainen. Kaikki kansa parahtaa polvillaan.)

Jona.

Kuulkaat, kaikki kansat, sinä maa ja kaikki kuin siinä on, sillä, katso, Herra lähtee sijastansa ja polkee korkeuksia.

Ja vuorten pitää sulaman hänen allansa ja laaksojen halkeeman hänen äänestänsä. Sillä näin puhuu Herra:

»Minä olen tekevä Niniven kiviraunioksi kedolla, joka pannaan viinamäen ympärille. Ja minä vieritän sen muurit laaksoon ja särjen perustuksiin asti maahan.»

Kansa, sinun on pakko valittaa ja parkua, sinun tulee riisuttuna ja alasti käydä; sinä olet valittava niinkuin louhikäärmeet ja murehtiva niinkuin nälkäkurki.

Lankea tomuun, sinä kauniin kaupungin tytär, häpiällä paljastettu, sillä hyvät ovat maasta kadonneet.

Valjastakaa ratasten eteen liukkaat hevokset, te Niniven miehet. Kuitenkaan te ette välttä Herran tuomiota; sillä tämä kaupunki pitää kynnettämän niinkuin pelto.

Kuningas, tee pääsi paljaaksi ja keritse sinus sinun kauniiden lastesi tähden; sillä tänä päivänä Ninive hukkuu.

Kuningas.

Armahda minua, Herra! Suuret ja pienevät puhuvat minun suuni kautta. Me kadumme!

Kansa

(voihkien ja valittaen).

Me kadumme!

Jona.

Ei armahdusta enää. Hukkukaa! Jo pilarit horjuvat, jo palatsit pohjiltaan vapisevat. Hukkukaa!

(Kohottaa sauvansa. Kansa lepää maassa otsallaan. Kuningas ja Zenobe polvillaan vasemmalla etualalla. Heidän vieressään, äärimmäisenä vasemmalla, Indra, seisoo pää pystyssä, käsivarret ylpeästi ristissä rinnan yli.)

Zenobe.

Etkö polvistu, prinssi Intian?

Indra.

En.

Zenobe.

Etkö edessä kuoleman Herrankaan?

Indra.

En.

Zenobe.

Luulin, että rakastit minua.

Indra.

Niin teen.

Zenobe.

Lankea siis maahan ja rukoile, ettet hukkuisi ja me kaikki sinun kerallasi!

Indra.

En voi itseäni alentaa.

Zenobe.

Etkö usko, että tämä on maailman loppu?

Indra.

Uskon, mitä näen: että rajuilma on ohitse.

(Taivas valkenee. Linnut visertävät puutarhassa. Lempää päivänpaiste virtaa huoneesen. Kansa puhkeaa riemuhuutoihin.)

Kansa.

Aurinko! Aurinko! Herra on meitä hyvästi armahtanut.

Jona

(vaipuen kokoon).

Ah!

Kuningas.

On uhrattava kaikilla alttareilla ja kiitosvirret taivaalle viritettävät. Sillä Herra on kuullut meidän rukouksemme. Temppeeliin! Temppeeliin!

(Menee. Kaikki, paitsi Zenobe, seuraavat häntä. Jona oikealla taustassa on peittänyt kasvonsa vaipallaan.)

Zenobe

(häntä lähestyen).

Profeetta! Siunaa minua!

Jona

(tuskallisesti).

Minä olen väärä profeetta.

Zenobe.

Sinä olet profeetta. Sinun sanasi leimusivat niinkuin lieska ja sinun ajatuksesi virtasivat niinkuin veri minun sydämeeni. Nyt olet sinä oikea runoniekka.

Jona.

Mutta minun ennustukseni ei käynyt toteen.

Zenobe.

Kuitenkin uskoi kaikki kansa sinuun, kun sinä puhuit. Eikö se riitä sinulle?

Jona.

Luuletko, että he todellakin käsittivät minut?

Zenobe.

Sinä näit sen heidän silmistään. Profeetta, salli että suutelen sinun lievettäsi!

Jona.

Mikä olen minä? Tuuli korvesta, joka on eksynyt kaupunkiin.

Zenobe.

Minä olen kaivo Niniven kaupungin kadulla.
Etkö tahdo katsoa minussa kuvaasi?

Jona.

Minä halajan takaisin sinne, missä päivä paahtaa
ja yön tähdet valvovat ylitseni.

Zenobe.

Yö ja päivä kimmeltävät minun helmassani.
Etkö tahdo ottaa minua kerallasi?

(Suutelee häntä.)

Jona.

Tahdon syöksyä sinun syvyyteesi. Meri, peitä
minut!

Zenobe.

Päivä on pudonnut mereen. Kaikki aallot pa-
lavat purppurassa.

(Heittää huntunsa hänen ylitseen.)

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

(Erämaa. Oikealla etualalla kallioita ja louhia. Hiukan taempänä vasemmalla yksinäinen palmu. Taustassa hiekkavaavikko, joka yhtyy taivaanrantaan.

Jona ja Zenobe tulevat taustasta oikealta.)

Zenobe.

Minä olen väsynyt. Minä en jaksa enää.

Jona.

Tähän emme voi yöpyä. Meidän täytyy eteenpäin. Mutta pelkään, että luolani on vielä kaukana. Meidän täytyy kiirehtiä.

Zenobe.

Minun on nälkä ja jano.

Jona.

Minunkin kitalakeni on polttava kuin tuli. Mutta meidän täytyy jaksaa. Jos tähän jäämme, jouimme jalopeurain saaliiksi.

Zenobe.

Minun matkani pää on tässä. Minä en jaksa.

Jona.

Jos rakastat minua, niin tule!

Zenobe.

Sinua rakastan, mutta jos tää on rakkautta, on se minua voimakkaampi. Se painaa, maahan murtaa minut.

Jona.

Tämä on elämää päivänpaahattavata. Minun elämäni.

Zenobe.

Ah! — (Vaipuu maahan.) En kestä elämäsi.

Jona.

Yksin kestin, mitä nyt en kaksin kestä. Toinko sinut korpeen kuolemaan?

Zenobe.

Salli minun uinahtaa sinun povellesi. Niin uneksin minä siksi kuin yö tulee.

(Jona polvillaan hoitelee häntä. Zenobe sulkee silmänsä väsyneenä.)

Jona

(epätoivoissaan).

Vinon paistaa jo päivä. Kuitenkin on kuin sen säteet tulta tupruttaisivat. Zenobe, miksi seurasit minua erämaahan?

Zenobe.

Minä rakastan sinua.

Jona.

Nyt kuolet tähden rakkautesi.

Zenobe.

Se minulle suurin hekkuma on.

Jona.

Etkö kadu että jätit isäsi linnat ja yrttitarhat, joissa suihkulähteet sinulle viileyttä leyhyttivät?

Zenobe.

Sinun kasvosi ovat minun yrttitarhani ja sinun sanasi minun suihkulähteeni, jotka minua virvoittavat.

Jona

(epätoivoissaan, kädet kohti taivasta ojennettuina).

Mutta minua ei lohduta mikään. Mistä hoiavaa juon suuriin suruihini? Näinkö voimatonna tulee nähdä minun sortuvan ainoan, joka maan päällä rakasti minua? Ei ole totta, kuten sanotaan, että suru jakaen sulaa. Se kasvaa, karttuu, kumpikin puoli on kaksi vertaa raskaampi kuin koko.

Zenobe.

Puhu! Sinun äänesi helisee kuin huilu minun korvissani. Puhu enempi! Kerro luolastasi, jota kohden saatat minua. Onko kaunis luolasi?

Jona.

On, jos on sen asukkaan mieli kaunis.

Zenobe.

Tuikkivatko tähdet siellä?

Jona.

Tuhannet, ja jokainen niistä on Herran silmä.

Zenobe.

Laulavatko linnut siellä?

Jona.

Linnut? — En ole koskaan kuullut niitä.

Zenobe.

Miksi et?

Jona.

Muut virret ovat minun korvissani kohisseet, yön laulut, jalopeurain äänet ja kähinä käärmeiden myrkyllisten. Ne ovat minua nuorna uneen tuuttaneet.

Zenobe.

Mutta päivällä? Ei liene aina yö luolassasi?

Jona.

Päivät katsoin minä maan ja ilman ääriin. Sieltä tulivat ijäiset ajatukset.

Zenobe.

Eivätkö tulleet pyörretuulet?

Jona.

Minun huoneeni oli Herra.

Zenobe.

Suojasiko hän myös päivän paahteelta sinut?

Jona.

Hän kasvatti puun lehvät ylitseni. — Suljetko silmäsi, armas?

Zenobe.

Hyvää yötä. Minua nukuttaa.

(Painaa päänsä hänen povelleen. Jona katselee häntä kauhuissaan.)

Jona.

Hänen unensa on unta kuoleman. — Herra, koska sallit päätyä koettelemuksen ajan? Minä en enää ymmärrä sinua. Tosi on, että olen tehnyt paljon pahaa enkä ansaitse sinun suurta armoasi. Mutta hän uskoi! Hän katui! Hän otti päälleen ankaran aatokseni niinkuin olisi se ollut keveä höyhen vaan. Miksi häntä rankaisit siis minun kerallani? — Mitä näen minä? Palmu! Rikas ja ruhtinaallinen!

Zenobe.

Miksi herätät minut? Jo vaelsin laaksoissa autuaitten.

Jona.

Näetkö? Herra on meille puun erämaahan kasvattanut. Nouse! — (Johtaa Zenoben puun juurelle.) Ja sen alla lähde läikkyväinen! Ylistetty olkoon Hänen nimensä.

Zenobe.

Anna minun juoda!

Jona.

Juotan sinua omasta kädestäni. — (Kumartuu. Lähde juoksee kuiviin hänen edestään.) Mitä? Kuinka? Lähde juoksee pois ja minun sormeni harovat polttavaa hiekkaa.

Zenobe.

Anna minulle hedelmä syödäkseni!

Jona.

Sen saat. Pudistan puuta ja se on sinun syliisi vierähtävä. — (Pudistaa puuta. Hedelmä putoaa.) Katso! Laupias on Herra ja aivan hyvä. Ei hän hylkää eksyväistä, vaan johdattaa hänet niin kuin paimenet kedolla kaitsevat karjojaan.

Zenobe

(puraisten hedelmää).

Sinun hedelmäsi on karvas.

Jona

(pudistaa puuta; kuivanut lehti putoaa hänen eteensä).

Jumala vanhurskas! Pilkkaatko minua? Puu on kuivanut ja mätä! Ensimmäinen tuuli on sen oksat tyhjiksi karistava.

(Repäisee vaatteensa ja siroittaa epätoivoisena hiekkaa hiuksiinsa.)

Kirottu olkoon päivä, jona synnyin, ja kirottu hetki, joka sai minut jumaliin uskomaan! Kautta pitkien päivämatojen he inehmon johdattavat ja syöksevät hänet surmaan, silloin kun hän on päämääräänsä pääsemässä. He antavat meille suuret ajatukset, mutta vaan, että me niiden kautta itseämme vaivaisimme ja häpeään tulisimme. Liekit lempeät he syttävät sydämissämme, mutta vaan että kuolisi kaikki, mitä me ennen rakastimme, ja me itse palaisimme niinkuin ruoho kedolla. Kunnian korkeudet he meidän silmiimme heijastavat, mutta vaan, että me jättäisimme kotimme ja syntymä-sijamme ja rientäisimme kuiluihin, jotka niiden alla ovat. Autuas se, joka eli niinkuin eläin eikä tiennyt muuta kuin nälkäänsä ja janonsa. (Pitkä vaitiolo. Nousee ylös ja katselee Zenobea, joka on nukah-tanut palmun juurelle.)

Hän on kuollut.

Pian päivä painuu. Yö yllättää.

(Ristii kätensä.)

Koska on tahtosi, Herra, että tähän kaadun, niin kuule siis, mikä on viimeinen sanani sinulle: minä olin onnellinen, niin kauan kuin en tuntenut sinua. Mutta siitä asti kuin sinä tulit minun tyköni ja herätit minussa minun hehkuvan ajatukseni, on minun elämäni ollut kuin myrsky ja pyörrehiekka, jota tuulet ajelevat.

Tietäjän ääni
(kallioiden välistä).

Jona! Jona!

Jona.

Haastoitko jotakin, Herra? Kenties olet sinä pitkämielinen ja aivan hyvä. Mutta minä en ymmärrä sinua. Miksi teit minut vääräksi profetaaksi? Miksi lähetit minut Niniven kaupunkiin, vaikka minun sieluni kauhistui niin suurta kadotusta? Miksi säälit heitä, silloin kun minä en säälinyt heitä? Miksi et säälinyt, silloin kun minä säälin?

Tietäjä

(näky).

Tokkohan nyt oikein vihastut, Jona?

Jona.

Isäni! — Katso: tuossa näet kukkani kuihtuneena.

Tietäjä.

Hän nukkuu. Etkö näe, että hänen povensa nousee ja laskee kuin lapsen? Syvä uni on häntä virkistävä.

Jona.

Kuitenkin on meidän erämaahan kuoleminen. Jos tiedät tien luolalleni, niin neuvo! Siellä eläisimme onnellisina.

Tietäjä.

Oman luolasi ovella seisot. Etkö tunne näitä kallioita?

Jona.

Kasvoi palmu korkea majani edessä. Miksi on Herra minun puuni kuivattanut?

Tietäjä.

Se kuivui silloin, kun oma voimasi väheni ja sinä yhdyit Niniven lasten ystäväksi.

Jona.

Läikkyi lähde kultainen alla palmupuuni. Miksi on Herra sen maahan hylkyttänyt?

Tietäjä.

Se juoksi hietaan silloin, kun sinun pyhä järkesi sameni ja sinä suutelit Niniven tyttäriä.

Jona.

Yksi oli palmu poloisella, yksi lähde läikkyvä onnettomalla: Zenobe. Miksi tahtoo Herra hänet korpeen hukuttaa?

Tietäjä.

Sinä säälit häntä siis niin suuresti?

Jona.

Säälin, isä.

Tietäjä.

Oletko antanut elämän hänelle?

Jona.

En.

Tietäjä.

Oletko hänet ruokkinut taikka vaatehtinut?

Jona.

En.

Tietäjä.

Mutta tuon poskien punerruksen lienet kuitenkin antanut hänelle?

Jona.

En.

Tietäjä.

Et silmäripsien yötäkään? Et suortuvien suurta kaunistusta?

Jona.

En mitään.

Tietäjä.

Hän oli vielä äsken aivan vieras sinulle?

Jona.

Oli.

Tietäjä.

Katso: kuitenkin soimaat sinä Herraa siitä, että hän on säälinyt niin suurta kaupunkia, jossa asuu

monta tuhatta iästä ihmistä. Puun yhden surmaa suret ja herjaat Herraa Jumalaasi siitä, että hän on niin monta pyhää puuta armahtanut: tuhat ja taasen tuhat katuva ihmislasta, joista hän on jokaisen ruokkinut ja vaatehtinut.

(Airut tulee. Orjat hänen jälestään kantavat raskaita säkkejä ja lippaita.)

Airut.

Tervehdin teitä, pyhäiset miehet. Suutelen maata, jota on koskenut Jumalan valittujen kanta-pää.

(Lankeaa maahan polvilleen ja koskettaa maata otsallaan.)

Tietäjä.

Mitä tahdot?

Airut.

Etsin Jonaa, jota Niniven profeetaksi kutsutaan.

Jona.

Tekeekö hän pilkkaa minusta? Pois!

Airut.

Jumala varjelkoon, jos syystä, jota en tiedä, mielesi vihoittanut olen. Anteeksi anna se minulle! Taitamattomuudesta se on tapahtunut, ei pahasta tahdosta. Mutta salli minun kysyä sinulta: oletko Jona, Niniven profeetta?

Jona.

Pitääkö minun vielä ennen kuolemaani konnain suusta tuomioni kuuleman! — Se olen, jota etsit.

Airut.

Kolmasti kumarran minä maahan sinun edessäsi, o suuri profeetta. Käännä kasvosi armollisesti minun puoleeni, että päivä paistaisi päälle tomun orjan.

Jona.

Kuka olet?

Airut.

Olen vähäisin sen Herran palvelijoista, jonka kuulutat kunniaa. Mutta ne ovat minua ylhäisemmät jotka ovat minut lähettäneet.

Jona.

Nouse! Puhu!

Airut

(nousee).

Airut olen Niniven kuninkaan. Hän haastaa minun suuni kautta: »Syntiin syvälle lankesin. Jo oli tulossa tuomioni. Silloin Herra johdatti miehen siunatun minun palatsiini, joka osoitti oikean tieni minulle.» — Nää lippaat hän sinulle lähettää.

Jona.

Kuinka?

Airut.

»Vähäinen vähäisen lahja on,» hän sanoo, »mutta sitä ällös halveksu, o suuri profeetta!» — Myös kansa jonka päästit synnin ikeen alta, siunaa sinua. He sinulle nämä hedelmäkorit lahjoittavat.

Orjat

(kantavat esiin lahjoja).

Jona.

Mitä on minulla tekemistä Niniven lasten kanssa?

Airut.

Olet oikeassa, suuri profeetta! Sinä olet niin paljon ylempänä heistä kuin taivas on maasta erotettu. Mutta Niniven lapset ovat säkkiin pu-
keutuneet ja Niniven kaupunki on tuhkahuoneeksi muuttunut. He katuvat. Ja he kaikki kunnioittavat sinua jumalanaan.

Jona.

Mitä sanot?

Airut.

»Jumalat ovat astuneet alas maan päälle ja tulleet ihmisten lasten vertaisiksi.» — Niin he sanovat. He toivovat takaisin sinua Niniveen.

Jona.

Ninive ei hukkunut!

Airut.

Siksi että sinä armahdit sitä. — Saavu, o suuri profeetta, tule kautta kaikuvien kunniaporttien! Me tahdomme kaikki sinua palvella ja kumartaa.

Jona.

Minä olen väärä profeetta.

Airut.

Olet oikea profeetta: ankara sanoissa, mutta lempeä töissä.

Jona.

Isäni! Kuuletko, mitä hän sanoo?

Tietäjä.

Elämä koettelee sinua, ennen kuin eroat siitä.

Jona.

Ah, kuinka armaat ovat väsyneelle elämän koetuskivet! — (Sulkee silmänsä ja nauttii hetken hurmausta. Sitten kiivaasti.) Mene! Mene! Milloinkaan minä en enää näe Niniven kaupunkia.

Airut.

Myöskin Indran, Intian prinssin, lähettiläs olen. Hänen karavaaninsa seisoo tuolla aavikolla. Hän puhuu: »Zenobea etsin, tytärtä Niniven kuninkaan. Koska kerrotaan hänen kanssasi korpeen

paenneen, niin osoita tie minulle hänen tykönsä, että voisin viedä hänet kotiini pyhien virtojen pyörteille.»

Jona
(kiihkeästi).

En! En!

Tietäjä.

Kerran viimeisen koettelee elämä sinua.

Zenobe
(äänteleä unissaan).

Indra, Intian prinssi. — — Jo tulen, jo tulenkin. — —

Jona
(sisällisen kamppailun jälkeen).

Hän lepää tuossa.

Airut.

Kiitän sinua, o suuri profeetta!

(Orjat kantavat hänen viittauksestaan pois Zenoben. Airut menee.)

Tietäjä.

Ole siunattu Herran nimeen! Nyt katkesivat tomun kahleet sinulta.

Jona.

Olenko profeetta?

Tietäjä.

Olet se, miksi sydämesi sinut todistaa.

Jona.

Olen ihminen niinkuin hekin.

Tietäjä.

Nyt olet Jumala.

Jona.

Kiusaatko sinäkin minua?

Tietäjä.

Olet yhtä kuin Hän. Suuri Totuus on teidät veljestänyt.

Jona.

Mutta miksi teki hän minut vääräksi profetaaksi?

Tietäjä.

Olitko itse hänelle oikea profetta?

Jona.

Miksi armahti hän Niniven kaupunkia?

Tietäjä.

Koska kansa katui.

Jona.

Isä! Myöskin minä olen katunut.

Tietäjä.

Siksi on Herra myös sinua armahtanut.

Jona.

Tarkoitatko kuolemaa?

Tietäjä.

Kuolema on armo onnettomalle.

Jona.

Minä olen valmis.

Tietäjä.

Mene siis majaasi ja kuole, koska kaikki tähdet taivaalla syttyvät ja aukeavat eteesi uudet aurinkokunnat. Olet kypsä maailmankaikkeuteen.

(Päivä laskee. Karavaani kulkee ohitse. Kuuluu riemuitseva itämainen marssisävel.)

Karavaanikuoro.

Kukka on kasvanut erämaan sannassa,
punaraakku auennut aavikon rannassa.
Erälaivat soutaa,
ihanansa Intian prinssi nyt noutaa.

Tulikuumat niinkuin askelet allamme,
huulet heljät hiiluvat saatettavallamme,
varsi kuin palmu,
silmän suuren nurkassa nukuttava valmu.

Mies-ääni:

Arvaatko armas, mikä mieli on matkamme?
Tiedätkö, mitä kohti kotitietä jatkamme?

Nais-ääni:

Tiedä en, oma kulta, oikeata, väärää.
 Kuinka siis tietäisin matkamme määrää?

Mies-ääni:

Entä jos eksymme elon tiellä, kukkani?
 Entä jos raukeat erämaahan, rukkani?

Nais-ääni:

Päivällä pilvi, yöllä tulenpatsas puuntaa.
 Tiemme suru sydämen ja verenhehku suuntaa.

Kuoro:

Kaunis on yön tähti Gangesvirran pinnalla.
 Katso, hän väräjävi ylkänsä rinnalla,
 iho eebenpuusta,
 hampahat valkean, pyhän norsun luusta.

Jona.

Kuule! Kuule!

Tietäjä.

Karavaani katoaa. Nyt lausui elämä sinulle
 jäähyväisensä.

Jona.

Karvas on elämän hyvästijättö.

Tietäjä.

Kadehditko heitä?

Jona.

Minä murehdin. Siinä menivät minun viimeiset
 vertaiseni.

Tietäjä.

Ei kukaan ole sen vertainen, joka käy tietä tuonelaan. Hän on yksin.

Jona.

Kuitenkin olemme saman äidin kantamia.

Tietäjä.

Maa on äiti yhteinen ihmislasten. Mutta harvat tuntevat sen, joka on siittänyt heidät: Henki.

Jona.

Enkö ole tomu?

Tietäjä.

Seisot auringossa.

Jona.

Se menee mailleen.

Tietäjä.

Se on viepä sinut mukanaan.

Jona.

Onko tämä kuolema?

Tietäjä.

On. Sillä nyt on Henki kokonaan täyttänyt sinut.

Jona.

Silmäni seijastuvat. Nyt tunnen sinut. Olet korven jumala. Salli minun langeta maahan sinun jalkoihisi! Siunaa minua!

Tietäjä

(väistyy).

Jona.

Siunaa minua taikka taistelen sinulta siunauksesi! (Kohottaa sauvansa.) Katso! Päivä pimenee. Tuomitkoon se ennen kuin lepoon käy, ken meistä oli oikeassa. Tule korven tuuli! Puolusta eloni ajatusta!

(Huitoo ilmaa.)

Tietäjä

(häviää kallioiden lomaan).

(Päivä on painunut. Näyttämö hämärtyy nopeasti. Tähdet syttyvät taivaalle. Kuuluu etäistä soitantoa. Jona pudottaa sauvansa ja jää viehättyneenä kuuntelemaan.)

Jona

(yksin).

Mitkä äänet yössä? Mitkä näyt silmissäni? — Tämä on kuolema. Koko erämaa on kuin suuri kuvasarja minun edessäni.

(Vaipuu luolansa suulle. Hunnut hopeaiset häilähtävät erämaassa. Bajadeerien tanssi, joiden johtaja on Zenobe.)

Bajadeerien kuoro.

Päivä pitkä paahtava urhoille suotiin,
 yö lyhyt, lämpöinen rintaamme luotiin.
 Lennä, lennä, lintu! hämyn perho, häily!
 Virvatuli sydämissä, syty, älä säily!

Kyllin on kruunuja karkelijalla,
 valtakunnat uinuvat vöittemme alla.
 Kun ma hunnun heitän, kultakirstut aukee,
 kun ma soljen päästän, sotajouset laukee.

(Vierivät pois. Zenobe pudottaa ohi karkeloiden pienen kukkasen Jonan eteen.)

Jona

(poimien kukan).

Onko — — tämä — — elämän tarkoitus?

Esirippu.

HINTA 3 MK.